

รายงานฉบับสมบูรณ์ (Final Report)

โครงการศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบต่อประเทศไทยจากการทำ
ความตกลงการค้าเสรีระหว่างอาเซียนกับออสเตรเลียและนิวซีแลนด์

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ

สถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

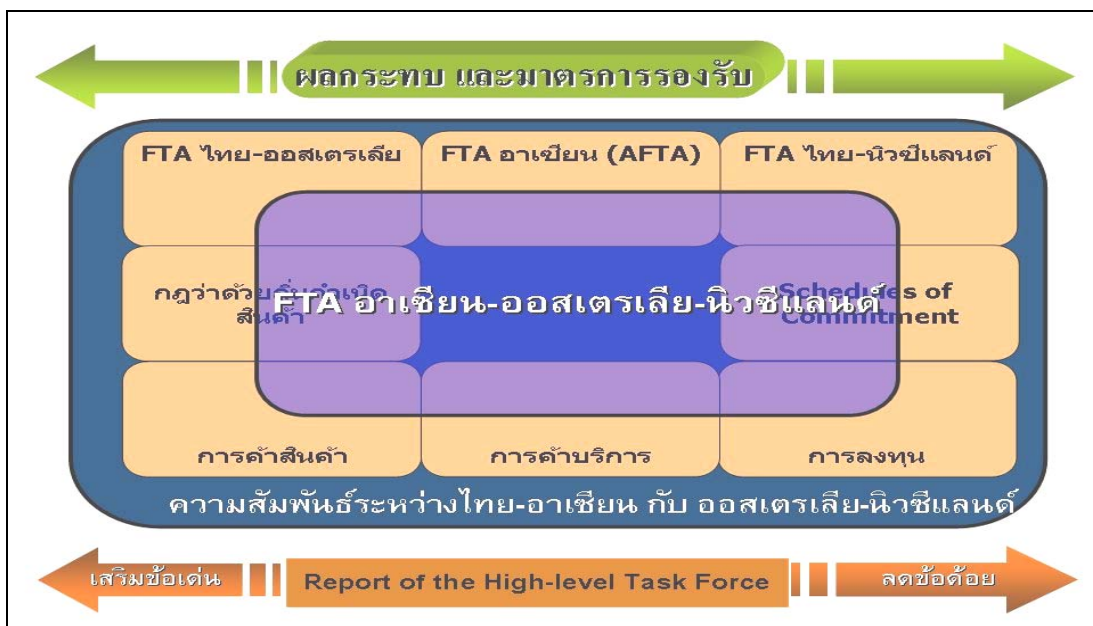
12 มิถุนายน 2551

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

โครงการศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบต่อประเทศไทยจากการทำความตกลงการค้าเสรีระหว่างอาเซียนกับออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาข้อเด่น/ข้อด้อยของความตกลงฯ และประเมินผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อประเทศไทย เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปพิจารณากำหนดมาตรการรองรับผลกระทบดังกล่าวที่เป็นรูปธรรมต่อไป

ทั้งนี้ กรอบแนวคิดการประเมินผลกระทบฯ (**รูปภาพที่ 1**) เริ่มจากการศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน และความร่วมมืออื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทางการค้า ระหว่างอาเซียนกับออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ และระหว่างไทยกับออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ จากนั้นเป็นการวิเคราะห์ผลการศึกษาของคณะทำงานระดับสูง (High Level Task Force) ซึ่งได้ประเมินความเป็นไปได้ในการจัดตั้งเขตการค้าเสรีระหว่างอาเซียนกับออสเตรเลียและนิวซีแลนด์เมื่อปี 2543 เพื่อให้เห็นถึงนัยที่จะเป็นประโยชน์ต่อรายงานวิจัยฉบับปัจจุบัน ขณะเดียวกันได้ศึกษาวิเคราะห์สาระสำคัญของความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-ออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์ (AANZFTA) เพื่อชี้ประเด็นสำคัญทั้งด้านการค้าสินค้า การค้าบริการ และการลงทุน ผลประโยชน์และผลกระทบโดยเปรียบเทียบกับความตกลงการค้าเสรีอื่นๆ ที่มีความเกี่ยวข้องและมีผลบังคับใช้แล้ว ได้แก่ ความตกลงการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ความตกลงการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย (TAFTA) และความตกลงว่าด้วยการเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดระหว่างไทย-นิวซีแลนด์ (TNZCEP) ซึ่งนำไปสู่ทางเลือกเชิงนโยบายในการปรับตัวรองรับทิศทางการหลอมรวมเชิงเศรษฐกิจการค้า และการลงทุนระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และแปซิฟิกในอนาคต

รูปภาพที่ 1: กรอบแนวคิดการวิเคราะห์ผลกระทบต่อประเทศไทย จากความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-ออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์

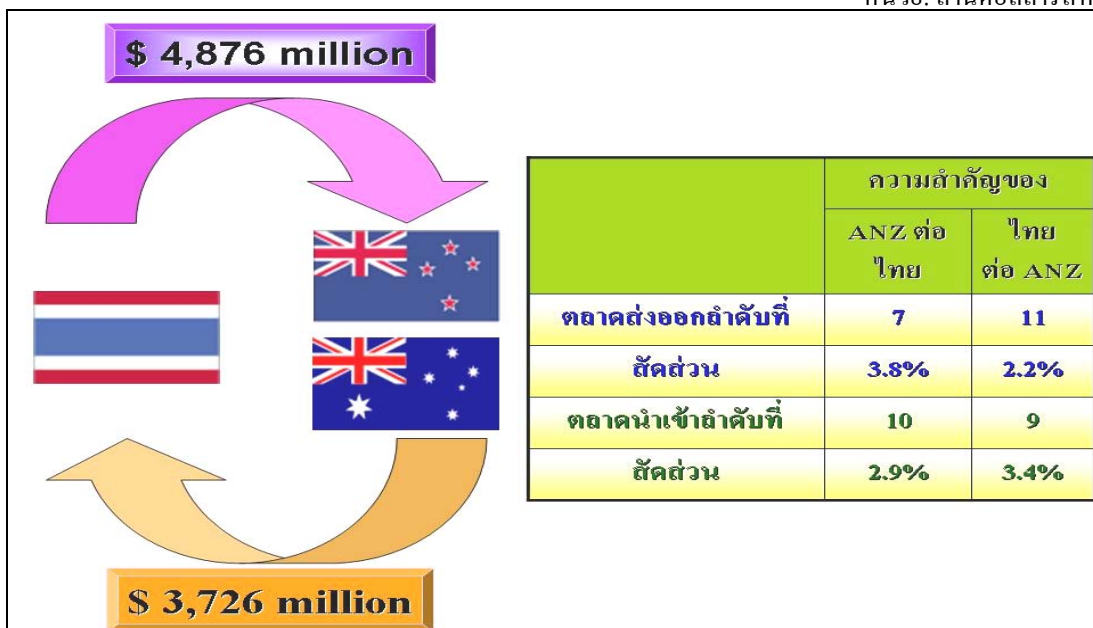
ความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างอาเซียนกับออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ และระหว่างไทยกับออสเตรเลียและนิวซีแลนด์

1. ความเชื่อมโยงทางการค้าในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และแปซิฟิกขยายตัวอย่างรวดเร็วในช่วงที่ผ่านมา โดยในปี 2549 อาเซียนเป็นตลาดนำเข้ารายใหญ่ที่สุดและเป็นตลาดส่งออกที่มีความสำคัญเป็นลำดับที่ 3 ของออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ด้วยมูลค่าสินค้าที่ค้าขายระหว่างกันมากกว่า 46,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งในทางกลับกันออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ที่มีจำนวนประชากรรวมน้อยกว่าอาเซียนอยู่มากกลับเป็นตลาดส่งออกสินค้าที่มีความสำคัญเป็นลำดับที่ 7 ของอาเซียน โดยอาเซียนได้ดุลการค้าจากออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ในภาพรวมกว่า 14,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

2. เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ด้านการค้าสินค้าระหว่างไทยกับออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ในรูปภาพที่ 2 จะพบว่า มีการขยายตัวอย่างรวดเร็วเช่นเดียวกัน โดยในปี 2549 มีมูลค่าการค้าสินค้าระหว่างกันรวมมากกว่า 8,600 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยไทยได้ดุลการค้าจากออสเตรเลียและนิวซีแลนด์กว่า 1,150 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปีดังกล่าว

รูปภาพที่ 2: ภาพรวมการค้าสินค้าระหว่างไทยกับออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ (ปี 2549)

หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

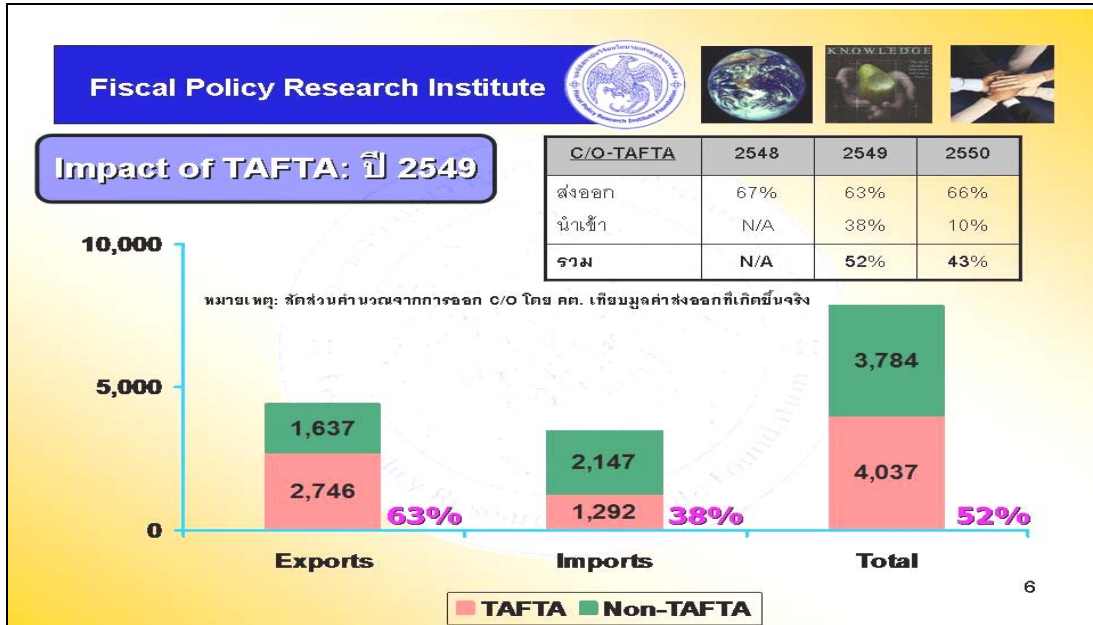
ที่มา : จำนวนจาก Trade Map (UNCTAD) โดยสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

3. การขยายตัวทางการค้าสินค้าข้างต้น **ส่วนหนึ่งอาจเป็นผลจากความตกลงการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย (TAFTA)** เนื่องจากในปี 2549 ผู้ส่งออกไทยใช้สิทธิประโยชน์จาก TAFTA โดยขอใบรับรองถิ่นกำเนิดสินค้าจากกรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์เป็นมูลค่าประมาณ 2,746 ล้านดอลลาร์

สหรัฐฯ หรือคิดเป็นร้อยละ 63 ของมูลค่าสินค้าส่งออกทั้งหมดของไทยสู่ออสเตรเลีย¹ ในขณะที่การใช้สิทธินำเข้าภายใต้กรอบ TAFTA มีมูลค่าประมาณ 1,292 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือร้อยละ 38 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมดของไทยจากออสเตรเลีย (รูปภาพที่ 3)

รูปภาพที่ 3: สัดส่วนการใช้สิทธิประโยชน์ภายใต้ TAFTA (ปี 2548-2550)

หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

ที่มา : กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

4. จากการศึกษาพบว่าสินค้าของไทยกับสินค้าของออสเตรเลียและนิวซีแลนด์เป็น**สินค้าเสริมทางการค้า (Trade Complementarity)** มากกว่า**สินค้าที่เป็นคู่แข่งทางการค้า (Trade Competitiveness)** โดย **เครื่องปรับอากาศ และยานยนต์** เป็นสินค้าส่งออกสำคัญที่ไทยสามารถส่งออกไปสู่ตลาดออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ เป็นมูลค่ามากกว่าประเทศอื่นๆ ในอาเซียน โดยที่ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์นำเข้าเครื่องปรับอากาศจากไทยมากที่สุดในโลกและนำเข้ายานยนต์จากไทยมากเป็นอันดับที่ 2 รองจากญี่ปุ่น ในขณะที่ไทยและประเทศอื่นๆ ในอาเซียน นำเข้าสินค้าประเภท**สินแร่ นมผง และฝ้าย**มากที่สุดจากออสเตรเลียและนิวซีแลนด์

¹ การใช้สิทธิประโยชน์ TAFTA จำนวนจากสัดส่วนมูลค่าสินค้าที่ผู้ประกอบการขอและได้รับใบรับรองถิ่นกำเนิดสินค้าภายใต้ TAFTA เทียบกับมูลค่าสินค้าส่งออกทั้งหมดของไทยสู่ออสเตรเลียในปีเดียวกัน ซึ่งสามารถสะท้อนความสนใจในการใช้สิทธิประโยชน์ภายใต้ TAFTA ของผู้ประกอบการไทย อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ เป็นสิทธิของผู้ประกอบการที่จะใช้/ไม่ใช้ใบรับรองฯ ดังกล่าว ประกอบการส่งออกสินค้าของตน สัดส่วนที่ปรากฏจึงเสมือนเป็นค่าสูงสุดที่ TAFTA มีผลต่อการส่งออกสินค้าไทยในตลาดออสเตรเลีย

สาระสำคัญภายใต้ความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-ออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์

5. **การเปิดเสรีการค้าสินค้า** ภายใต้ AANZFTA (ณ พฤษภาคม 2551) ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ เสนอยกเลิกภาษีนำเข้าในสินค้ารวมร้อยละ 96 ของรายการสินค้าทั้งหมด ภายในปี 2558 และปี 2560 ตามลำดับ ในขณะที่ไทยเสนอผูกพันการลดภาษีโดยยึดกรอบที่ตกลงไว้ในความตกลง AFTA TAFTA และ TNZCEP เพื่อป้องกันการเปิดตลาดสินค้าที่มากกว่าที่ผูกพันไว้แล้วในกรอบความตกลงฯ ระดับทวิภาคี แต่ไทยจะได้ประโยชน์ทางภาษีเพิ่มเติมจาก AANZFTA อันเนื่องมาจากออสเตรเลียและนิวซีแลนด์เปิดตลาดสินค้าเพิ่มขึ้น/เร็วขึ้นภายใต้ AANZFTA เมื่อเปรียบเทียบกับ การเปิดตลาดภายใต้ TAFTA/TNZCEP ในสินค้ากลุ่มสิ่งทอ รองเท้า ชิ้นส่วนยานยนต์ เคมีภัณฑ์ และ อุปกรณ์ไฟฟ้า (ในกรณีส่งออกไปยังออสเตรเลีย) และสินค้าในกลุ่มรองเท้า กระเป๋าหนัง และ เครื่องนุ่งห่ม (ในกรณีส่งออกไปยังนิวซีแลนด์) (ตารางที่ 1 และ ตารางที่ 2)

ตารางที่ 1: สินค้าที่ไทยได้ประโยชน์ทางภาษีเพิ่มเติมจาก AANZFTA* เมื่อเทียบกับ TAFTA

รายการสินค้า	การลดอัตราภาษีนำเข้าของออสเตรเลียภายใต้ TAFTA	การลดอัตราภาษีนำเข้าของออสเตรเลียภายใต้ AANZFTA*
รองเท้า	ทยอยลดเป็นศูนย์ในปี 2553	ลดภาษีเป็นศูนย์ทันที*
เคมีภัณฑ์		ลดภาษีเป็นศูนย์ทันที* หรือทยอยลดจนเป็นศูนย์ในปี 2553
ชิ้นส่วนยานยนต์		ลดภาษีเป็นศูนย์ทันที*
ชิ้นส่วนอุปกรณ์ไฟฟ้า		ลดภาษีเป็นศูนย์ทันที* หรือทยอยลดจนเป็นศูนย์ในปี 2553
สิ่งทอบางรายการ		ลดภาษีเป็นศูนย์ทันที*

ที่มา: กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ

หมายเหตุ: * เป็นข้อมูลล่าสุด ณ พฤษภาคม 2551 ซึ่งเป็นข้อมูลที่อยู่ระหว่างการเจรจา โดยคาดว่าจะมีผลบังคับใช้ปี 2552

ตารางที่ 2: สินค้าที่ไทยได้ประโยชน์ทางภาษีเพิ่มเติมจาก AANZFTA* เมื่อเทียบกับ TNZCEP

รายการสินค้า	การลดอัตราภาษีนำเข้าของนิวซีแลนด์ภายใต้ TNZCEP	การลดอัตราภาษีนำเข้าของนิวซีแลนด์ภายใต้ AANZFTA*
เครื่องหนัง กระเป๋าหนัง เข็มขัด กระเป๋าเดินทาง กระเป๋าถือ	ทยอยลดภาษีเป็นศูนย์ในปี 2558	บางรายการลดเป็นศูนย์ทันที* หรือทยอยลดภาษีเป็นศูนย์ในปี 2555
เครื่องนุ่งห่ม	ทยอยลดภาษีเป็นศูนย์ในปี 2558	บางรายการลดเป็นศูนย์ทันที* หรือทยอยลดภาษีเป็นศูนย์ในปี 2555
รองเท้า	ทยอยลดภาษีเป็นศูนย์ในปี 2558	บางรายการลดเป็นศูนย์ทันที*

ที่มา: กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ

หมายเหตุ: * เป็นข้อมูลล่าสุด ณ พฤษภาคม 2551 ซึ่งเป็นข้อมูลที่อยู่ระหว่างการเจรจา โดยคาดว่าจะมีผลบังคับใช้ปี 2552

6. เมื่อ AANZFTA มีผลบังคับใช้ในอนาคต ข้อผูกพันด้านการลด/เลิกอัตราภาษีนำเข้าระหว่าง ไทย ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ภายใต้ความตกลงการค้าเสรีจะทวีความซับซ้อนยิ่งขึ้น เนื่องจากผู้ส่งออกของประเทศทั้งสามสามารถเลือกใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีที่ปรากฏในความตกลงทั้งในระดับภูมิภาค (AANZFTA) และระดับทวิภาคี (TAFTA และ TNZCEP) ซึ่งสินค้าบางรายการอาจปรากฏสิทธิประโยชน์ทางภาษีอยู่ในความตกลงฯ ทั้งสาม ประเด็นคำถามสำคัญ คือ การบังคับใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีในความตกลงฯ ทั้งสามจะเป็นเช่นไร

7. ในกรณีที่สินค้าที่ปรากฏสิทธิประโยชน์ทางภาษีในความตกลงฯ ทั้งในระดับภูมิภาคและในระดับทวิภาคี สามารถคาดการณ์ได้ว่าผู้ส่งออกจะเลือกใช้ความตกลงฯ ที่ให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีมากกว่า ณ เวลานั้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ผู้ส่งออกจะเปรียบเทียบอัตราภาษีนำเข้าสินค้าที่ตนผลิตระหว่างความตกลงทั้งสองระดับ และเลือกใช้สิทธิตามความตกลงที่ปรากฏอัตราภาษีนำเข้าที่ต่ำกว่า โดยมีข้อสมมติว่า ต้นทุนในการได้มาซึ่งสิทธิประโยชน์ทางภาษีดังกล่าว ต่ำกว่าผลประโยชน์ทางภาษีและ การขยายตลาดที่จะได้รับจากการใช้สิทธิภายใต้ความตกลงฯ

8. **กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า** ในการพิจารณา “ต้นทุน” ที่กล่าวถึงข้างต้น จำต้องพิจารณาด้านต้นทุนในการปฏิบัติตามกฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า ซึ่งในกรณีของ *AANZFTA* เปิดโอกาสให้ผู้ส่งออกได้ **ถิ่นกำเนิดสินค้านำเข้าได้ง่ายกว่าในกรณีของ TAFTA/TNZCEP** เนื่องจากเปิดโอกาสให้ผู้ส่งออกในประเทศภาคีสามารถนำเข้าวัตถุดิบที่ได้ถิ่นกำเนิดจากประเทศสมาชิกอาเซียน ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์เพื่อสะสมถิ่นกำเนิดสินค้าได้ทุกกลุ่มสินค้า

9. ณ พฤษภาคม 2551 ได้ข้อสรุปเกณฑ์ทั่วไป (General Rule) คือ สินค้าที่ไม่ได้อยู่ในรายการสินค้าที่มีถิ่นกำเนิดเฉพาะรายสินค้า (Product Specific Rules: PSR)² จะถือว่ามีถิ่นกำเนิดในประเทศภาคี AANZFTA เมื่อผ่านเกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งระหว่าง (1) ผลิตในประเทศภาคีโดยทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มของสินค้าไม่ต่ำกว่าร้อยละ 40 (Regional Value Content: RVC) ของราคาสินค้าตามราคา F.O.B. หรือ (2) ผลิตในประเทศภาคีโดยมีการเปลี่ยนแปลงพิกัดอัตราศุลกากรในระดับ 4 หลัก (Change of Tariff Heading: CTH)

10. **การเปิดเสรีการค้าบริการ** ดำเนินการตามกรอบความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการขององค์การการค้าโลก (GATS) โดยใช้วิธีการเปิดเสรีการค้าบริการในรูปแบบ Positive List Approach หรือ การระบุเฉพาะสาขาที่ต้องการเปิดเสรีพร้อมกำหนดเงื่อนไข **ซึ่งเป็นการเปิดเสรีในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป โดยเป็นการเปิดโอกาสให้ประเทศสมาชิกเสนอพันธกรณีการเปิดตลาดตามความพร้อมของตน (ตารางที่ 3)**

² อยู่ระหว่างการเจรจา ณ พฤษภาคม 2551

ตารางที่ 3: ข้อผูกพันการเปิดตลาดภาคบริการรายสาขาของไทยภายใต้กรอบ AANZFTA³

สาขาบริการที่ไทยเสนอผูกพัน	เงื่อนไขการเปิดตลาด
บริการธุรกิจ อาทิ บริการปรึกษาเกี่ยวกับการติดตั้งคอมพิวเตอร์ฮาร์ดแวร์ บริการฝึกอบรมด้านซอฟต์แวร์ บริการให้เช่าเครื่องมือเครื่องจักรกล การให้คำปรึกษาทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับการสำรวจน้ำมัน เป็นต้น	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่จำกัดการบริโภคในต่างประเทศ - ให้ต่างชาติมีหุ้นจดทะเบียนไม่เกินร้อยละ 49 และจำนวนผู้ถือหุ้นชาวต่างชาติต้องน้อยกว่ากึ่งหนึ่ง - ใ้บุคลากรเข้าทำงานในลักษณะนักธุรกิจที่พำนักระยะสั้น และผู้โอนย้ายภายในบริษัท - ผูกพันการบริการข้ามพรมแดนในสาขาวิชาชีพวิศวกรรม สถาปัตยกรรมผังเมือง และภูมิสถาปัตยกรรม แต่ไม่ผูกพันการประดับตัวยี่ห้อคนชาติ
บริการสื่อสาร อาทิ บริการโทรศัพท์ การให้บริการเข้าถึงฐานข้อมูล บริการประมวลผลออนไลน์ วิดีโอเท็กซ์ ประชุมทางไกล บริการให้เช่าวงจรภายในประเทศ	<ul style="list-style-type: none"> - ผูกพันการบริการข้ามพรมแดนบางกิจกรรม โดยมีเงื่อนไข เช่น ผู้ให้บริการต้องใช้โครงข่ายของ Suppliers ที่ได้รับอนุญาต - ไม่จำกัดการบริโภคในต่างประเทศ - ให้ต่างชาติมีหุ้นจดทะเบียนไม่เกินร้อยละ 20-49 ของทุนจดทะเบียน ขึ้นอยู่กับประเภทของกิจกรรม และต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนด - ใ้บุคลากรเข้าทำงานในลักษณะนักธุรกิจที่พำนักระยะสั้น และผู้โอนย้ายภายในบริษัท
บริการก่อสร้างและวิศวกรรม ได้แก่ งานก่อสร้างตึก งานก่อสร้างสำหรับวิศวกรโยธา และงานติดตั้ง	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่จำกัดการบริโภคในต่างประเทศ - ไม่ผูกพันการบริการข้ามพรมแดน - ให้ต่างชาติมีหุ้นจดทะเบียนไม่เกินร้อยละ 49 และจำนวนผู้ถือหุ้นชาวต่างชาติต้องน้อยกว่ากึ่งหนึ่ง - ใ้บุคลากรเข้าทำงานในลักษณะนักธุรกิจที่พำนักระยะสั้น และผู้โอนย้ายภายในบริษัทและไม่ผูกพันในกรณีวิศวกรโยธา
บริการจัดจำหน่าย ได้แก่ บริการของตัวแทนที่ได้ค่านายหน้า (Commission Agents' Service)	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่จำกัดการบริโภคในต่างประเทศ - ไม่ผูกพันการบริการข้ามพรมแดน - ให้ต่างชาติมีหุ้นจดทะเบียนไม่เกินร้อยละ 49 และจำนวนผู้ถือหุ้นชาวต่างชาติต้องน้อยกว่ากึ่งหนึ่ง - ไม่ผูกพันการให้บริการข้ามพรมแดนและการเข้ามาหรือพำนักชั่วคราวในประเทศเพื่อให้บริการ
บริการการศึกษา ได้แก่ บริการการศึกษาที่ให้การโดยการศึกษาในระบบ โรงเรียนเทคนิคและพาณิชยการ บริการการศึกษาขั้นสูง โรงเรียนสอนภาษา	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่จำกัดการบริโภคในต่างประเทศ - ผูกพันการบริการข้ามพรมแดนในบริการการศึกษาเทคนิคและอาชีวศึกษา - ให้ต่างชาติมีหุ้นจดทะเบียนไม่เกินร้อยละ 49 และจำนวนผู้ถือหุ้นชาวต่างชาติต้องน้อยกว่ากึ่งหนึ่ง - ใ้บุคลากรเข้าทำงานในลักษณะนักธุรกิจที่พำนักระยะสั้น และ ผู้โอนย้ายภายในกิจการสำหรับกรณีผู้เข้ามาให้บริการการศึกษาจะต้อง 1) ได้รับการเชื้อเชิญจากสถานศึกษาที่ตั้งอยู่และจดทะเบียนในไทย 2) มีคุณสมบัติและประสบการณ์ตามเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการ
บริการสิ่งแวดล้อม ได้แก่ บริการให้คำปรึกษาด้านการกำจัดของเสียและระบบจัดการด้านสิ่งแวดล้อม บริการกำจัดของเสีย บริการทำความสะอาด	<ul style="list-style-type: none"> - ผูกพันการบริการข้ามพรมแดนในบริการที่ปรึกษาด้านสิ่งแวดล้อม และบริการปกป้องสิ่งแวดล้อมและลคมลภาวะสิ่งแวดล้อม - ไม่จำกัดการบริโภคในต่างประเทศ - ให้ต่างชาติมีหุ้นจดทะเบียนไม่เกินร้อยละ 49 และจำนวนผู้ถือหุ้นชาวต่างชาติต้องน้อยกว่ากึ่งหนึ่ง - ใ้บุคลากรเข้าทำงานในลักษณะนักธุรกิจที่พำนักระยะสั้น และผู้โอนย้ายภายในกิจการ
บริการการเงิน ได้แก่ บริการประกันภัยบริการธนาคาร และบริการทางการเงินอื่นๆ	<ul style="list-style-type: none"> - ขอบเขตการดำเนินการและประเภทบริการทางการเงินไม่เกินกว่าที่กฎหมายที่เกี่ยวข้องภายในประเทศอนุญาต <u>ประกันภัย</u> - ผูกพันการบริการข้ามพรมแดนในบริการประกันชีวิต ประกันภัยระหว่างประเทศทางทะเลและทางอากาศ ประกันภัยการขนส่ง และประกันภัยต่อ - ไม่จำกัดการบริโภคในต่างประเทศ

³ ข้อผูกพันการเปิดตลาดภาคบริการและการเปิดตลาดการเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดาของออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ภายใต้กรอบ AANZFTA ปรากฏในภาคผนวกที่ 1

สาขาบริการที่ไทยเสนอผูกพัน	เงื่อนไขการเปิดตลาด
	<ul style="list-style-type: none"> - บริการประกันชีวิต ประกันวินาศภัย ตัวแทนนายหน้าประกันภัย ให้ต่างชาติมีหุ้นจดทะเบียนไม่เกินร้อยละ 25 การจัดตั้งใหม่ต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีโดยคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ สำหรับบริการที่ปรึกษา การประเมินภัย และคณิตศาสตร์ประกันภัย ให้ต่างชาติมีหุ้นจดทะเบียนไม่เกินร้อยละ 49 - ใ้บุคลากรที่เป็นผู้บริหารระดับสูง ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ช่วยเทคนิคเข้าทำงาน โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย <p><u>บริการธนาคารและบริการทางการเงินอื่นๆ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ไม่ผูกพันการบริการข้ามพรมแดนและการบริโกลในต่างประเทศ ยกเว้น บริการที่ปรึกษาทางการเงิน และบริการประมวลผลข้อมูลทางการเงิน - การดำเนินธุรกิจในประเทศในรูปแบบต่างๆ เช่น การถือหุ้น การเปิดสาขาของสาขาธนาคารต่างชาติ (Foreign bank branches) ธนาคารต่างชาติที่จดทะเบียนในประเทศ (Locally incorporated banks) การให้บริการกิจการวิเทศธนกิจ (International Banking Facility) บริษัทเงินทุนและบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ (Finance companies and credit foncier companies) บริษัทหลักทรัพย์ (Securities companies) บริษัทบริหารทรัพย์สิน (Asset management companies) บริการลีสซิ่งทางการเงิน (Financial leasing services) บริการแฟคตอริ่ง (Factoring services) บริการจ่ายเงินตามเอกสารการเงิน (Credit charge and debit cards) อยู่ภายใต้เงื่อนไขยกเว้นสำนักงานตัวแทนธนาคารต่างประเทศ (Representative office of banks) ที่ไม่มีข้อจำกัดใดๆ - มีข้อจำกัดในด้านบุคลากรต่างชาติที่เข้ามาปฏิบัติงานในประเทศไทย เช่น อนุญาตให้มีชาวต่างชาติเพียง 2 คนสำหรับการดำเนินการในแต่ละสำนักงานตัวแทนของสาขาธนาคารต่างชาติ บริษัทเงินทุน บริษัทหลักทรัพย์และบริษัทบริหารทรัพย์สิน
<p>บริการท่องเที่ยวและเดินทาง ได้แก่ ที่พัก โรงแรม ร้านอาหาร บริการจัดเลี้ยง บริการนำเที่ยว บริการจัดการโรงแรม</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่จำกัดการบริโกลในต่างประเทศ - ไม่ผูกพันการบริการข้ามพรมแดน - ให้ต่างชาติมีหุ้นจดทะเบียนไม่เกินร้อยละ 49 และจำนวนผู้ถือหุ้นชาวต่างชาติต้องน้อยกว่ากึ่งหนึ่ง เงื่อนไขเพิ่มเติมกรณีบริการนำเที่ยว คือ จำนวนคณะกรรมการบริหารของบริษัทที่ถือสัญชาติไทยต้องไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง - ใ้บุคลากรเข้าทำงานในลักษณะนักธุรกิจที่พำนักระยะสั้น และผู้โอนย้ายภายในกิจการ
<p>บริการนันทนาการ วัฒนธรรมและกีฬา ได้แก่ บริการเกี่ยวกับการกีฬา สวนพักผ่อนหย่อนใจและชายหาด</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่จำกัดการบริโกลในต่างประเทศ - ไม่ผูกพันการบริการข้ามพรมแดน - ให้ต่างชาติมีหุ้นจดทะเบียนไม่เกินร้อยละ 49 และจำนวนผู้ถือหุ้นชาวต่างชาติต้องน้อยกว่ากึ่งหนึ่ง - ใ้บุคลากรเข้าทำงานในลักษณะนักธุรกิจที่พำนักระยะสั้น และผู้โอนย้ายภายในกิจการ
<p>บริการขนส่ง อาทิ บริการสนับสนุนการเดินทางทางทะเล บริการจัดส่งต่อสินค้าทางทะเล บริการซ่อมบำรุงอากาศยาน การขาย การตลาดและการสำรองที่นั่งด้วยระบบคอมพิวเตอร์สำหรับบริการขนส่งทางอากาศ บริการคลังสินค้า บริการขนส่งสินค้าแช่แข็งของเหลว แก๊ส และผู้สินค้า บริการรถเช่า</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่จำกัดการบริโกลในต่างประเทศ - ผูกพันการบริการข้ามพรมแดนบางกิจกรรม อาทิ การขนส่งผู้โดยสารและสินค้าทางทะเล บริการลากจูงระหว่างประเทศทางทะเล การซ่อมบำรุงอากาศยาน - ให้ต่างชาติมีหุ้นจดทะเบียนไม่เกินร้อยละ 49 และจำนวนผู้ถือหุ้นชาวต่างชาติต้องน้อยกว่ากึ่งหนึ่ง เงื่อนไขเพิ่มเติมกรณีบริการขนส่งสินค้าแช่แข็ง ของเหลว แก๊ส และผู้สินค้า บริการรถเช่า คือ จำนวนคณะกรรมการบริหารของบริษัทที่ถือสัญชาติไทยต้องไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง - ใ้บุคลากรเข้าทำงานในลักษณะนักธุรกิจที่พำนักระยะสั้นและ ผู้โอนย้ายภายในกิจการ

ที่มา: กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ

ประมวลโดยสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

11. เมื่อพิจารณาการค้าภาคบริการตามลักษณะของการให้บริการ 4 รูปแบบ (Modes of Supply) พบว่า โดยทั่วไปแล้วการค้าบริการรูปแบบที่ 2 (การบริโภคในต่างประเทศ) มีข้อจำกัดค่อนข้างน้อย เนื่องจาก ในทางปฏิบัติ การห้ามมิให้บุคคลเดินทางไปใช้บริการในต่างประเทศเป็นการขัดกับเสรีภาพส่วนบุคคล สอดคล้องกับข้อเสนอผูกพันการเปิดเสรีภาคบริการของไทยภายใต้ AANZFTA ที่ไทยเสนอเปิดเสรีแบบไม่มีข้อจำกัดในบริการรูปแบบที่ 2 ใดๆก็ตาม ในกรณีของการเปิดตลาดบริการรูปแบบที่ 1 (การให้บริการข้ามพรมแดน) ไทยเสนอไม่ผูกพัน (unbound) ในสาขาบริการส่วนใหญ่ของประเทศ หรือหากมีข้อผูกพัน ก็จะมีการกำหนดเงื่อนไข

12. รูปแบบการค้าบริการที่มีข้อจำกัดมากที่สุดเกือบทุกสาขาบริการ คือ รูปแบบของการที่บริษัทต่างชาติเข้าไปประกอบกิจการในประเทศคู่ค้า (รูปแบบที่ 3) เนื่องจากแต่ละประเทศต่างให้การคุ้มครองผู้ให้บริการภายในประเทศโดยการจำกัดรูปแบบของธุรกิจที่สามารถเข้ามาแข่งขันกับธุรกิจในประเทศ การจำกัดหุ้นส่วนต่างชาติ การจำกัดขอบเขตในการประกอบธุรกิจ การกำหนดเงื่อนไขในการร่วมทุนของบริษัทต่างชาติ ตลอดจนการควบคุมการออกใบอนุญาตประกอบธุรกิจ สอดคล้องกับข้อเสนอผูกพันการเปิดเสรีภาคบริการภายใต้ AANZFTA ที่ไทยมีข้อจำกัดตาม Horizontal Commitments เช่น การกำหนดให้การเข้ามาจัดตั้งบริษัทในประเทศจะได้รับอนุญาตก็ต่อเมื่อ เป็นบริษัทจำกัดที่จดทะเบียนในไทยมีสัดส่วนหุ้นต่างชาติไม่เกินร้อยละ 49 ของทุนจดทะเบียนทั้งหมด และจำนวนผู้ถือหุ้นชาวต่างชาติต้องน้อยกว่ากึ่งหนึ่งของบริษัท เป็นต้น

13. ในขณะที่ การเปิดตลาดบริการในรูปแบบที่ 4 (การเข้ามาหรือพำนักชั่วคราวในประเทศเพื่อให้บริการ) เป็นเรื่องของการผูกพันการเปิดตลาดให้บุคคลธรรมดาชาวต่างชาติเข้ามาทำงานในประเทศ เป็นการชั่วคราว ซึ่งอาจมีการกำหนดเงื่อนไขให้สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ทั่วไปว่าด้วยคนเข้าเมือง (Immigration Regulations) และกฎเกณฑ์การจ้างงาน (Employment Regulations) ซึ่งภายใต้ AANZFTA ไทยเสนอผูกพันการเปิดตลาดให้บุคคลธรรมดาชาวต่างชาติ 2 ประเภท สามารถเข้ามาให้บริการได้ คือ 1) นักธุรกิจที่พำนักระยะสั้น (Business Visitors) โดยมีเงื่อนไข คือ พำนักได้ไม่เกิน 90 วัน สามารถขอขยายเวลาการพำนักได้ แต่ทั้งหมดต้องไม่เกิน 1 ปี และ 2) ผู้โอนย้ายภายในกิจการ (Intra-corporate Transferees) ซึ่งเป็นการโอนย้ายพนักงานของบริษัทข้ามชาติ ไทยเสนอผูกพันโดยกำหนดเงื่อนไขว่า ผู้ที่จะโอนย้ายเข้ามาทำงานในบริษัทที่อยู่ในประเทศไทยจะต้องทำงานกับบริษัทข้ามชาติแห่งนั้นมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี และเสนอผูกพันเฉพาะบุคลากรระดับผู้บริหาร ผู้จัดการ และผู้เชี่ยวชาญ โดยให้พำนักครั้งแรกได้ 1 ปี ต่ออายุได้ครั้งละ 1 ปี รวมทั้งหมดต้องไม่เกิน 4 ปี นอกจากนี้ ไทยเสนอผูกพันให้บุคลากรสาขาการศึกษาเข้ามาให้บริการได้เป็นระยะเวลา 1 ปี และต่ออายุได้ โดยมีเงื่อนไข คือ ต้องได้รับเชิญจากสถาบันการศึกษาที่ตั้งอยู่และจดทะเบียนในประเทศไทย มีคุณสมบัติและประสบการณ์ตามที่สถาบันการศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการกำหนด

14. การเปิดเสรีการลงทุน ดำเนินการตามแนวทางการเปิดเสรีโดยให้สมาชิกระบุมมาตรการที่ขัดกับพันธกรณี แต่สมาชิกต้องการสงวนสิทธิในการใช้มาตรการดังกล่าว เช่น หากไทยมีมาตรการที่ขัดกับพันธกรณีการให้การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ ต้องระบุไว้เพื่อขอสงวนสิทธิในการใช้มาตรการดังกล่าว แนวทางการเปิดเสรีลักษณะดังกล่าวเรียกว่า Negative List Approach ซึ่งเป็นรูปแบบเดียวกับการเปิดเสรีที่อาเซียนใช้ภายใต้กรอบความตกลงเขตการลงทุนอาเซียน (AIA)

15. อย่างไรก็ตาม ภายใต้ AANZFTA การเปิดเสรีการลงทุนจะยังไม่มีผลจนกว่าประเทศภาคีจะจัดทำตารางข้อสงวนเสรี ซึ่งมีการรอบระยะเวลาภายใน 5 ปี ภายหลังจากที่ความตกลงฯ มีผลใช้บังคับ จึงกล่าวได้ว่า *ภายใต้ AANZFTA ยังไม่มีข้อผูกพันการเปิดตลาดใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเสรีการลงทุน* (ยกเว้นข้อผูกพันที่จะให้มีการจัดตั้งคณะอนุกรรมการว่าด้วยการลงทุน (Investment Sub-committee) ภายใน 1 ปี หลังจากความตกลงฯ มีผลใช้บังคับ เพื่อหารือประเด็นการเปิดเสรีการลงทุนอื่นๆ ที่ยังไม่ได้ข้อสรุป เช่น การจัดทำตารางข้อสงวนและกระบวนการแก้ไข การลงทุนในภาคบริการที่ไม่ถือว่าเป็น Commercial Presence ในบพบริการ เป็นต้น)

16. จากการตรวจสอบข้อบพการลงทุนภายใต้ AANZFTA เปรียบเทียบกับข้อบพการลงทุนภายใต้ TAFTA และ TNZCEP พบว่า ในภาพรวม ความตกลงฯ ทั้งสาม มีข้อบพเรื่องการคุ้มครองการลงทุนที่คล้ายคลึงกัน โดยครอบคลุม การชดเชย การชะลอหรือป้องกันการโอนและการเคลื่อนย้ายกำไร โดยการบังคับใช้กฎหมายในประเทศ การใช้กลไกการระงับข้อพิพาทระหว่างรัฐและเอกชน (Investor-State Dispute Settlement) และการเวนคืน/ริบทรัพย์สิน และชดเชยนักลงทุนเพื่อประโยชน์สาธารณะโดยไม่เลือกปฏิบัติ (Expropriation) เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ภายใต้ AANZFTA ปรากฏประเด็นเจรจาเพิ่มเติมเรื่องการจัดทำข้อสงวนหรือมาตรการที่ไม่สอดคล้องกับพันธกรณีในความตกลงฯ จากการใช้แนวทาง Negative List Approach ในการเปิดเสรีการลงทุน และการอนุญาตให้ประเทศภาคีสามารถบังคับการใช้สิทธิ (Compulsory Licensing) โดยไม่ถือว่าเป็นมาตรการเวนคืน/ริบทรัพย์สิน (Expropriation) ซึ่งเป็นการสนับสนุนสิทธิของคู่ภาคีที่จะใช้มาตรการเพื่อคุ้มครองระบบยาและระบบสุขภาพของประเทศ เป็นต้น

ผลกระทบของความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-ออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์ต่อประเทศไทย

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจภาพรวมและรายสาขาจากการเปิดเสรีการค้าสินค้า

17. การศึกษาผลกระทบเชิงปริมาณรายสาขาโดยอาศัยแบบจำลองการค้าระหว่างประเทศ GTAP ยืนยันประโยชน์ทางภาษีจากการที่ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์เปิดตลาดสินค้าเพิ่มขึ้นเร็วขึ้นภายใต้ AANZFTA เมื่อเปรียบเทียบกับ การเปิดตลาดภายใต้ TAFTA/TNZCEP (ทั้งนี้ สวค. ได้ประเมินผลกระทบจาก AANZFTA โดยได้กั้นผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากความตกลงอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่

TAFTA TNZCEP และ AFTA ออกจากกันเป็นที่เรียบร้อยแล้ว) โดยสาขาที่คาดว่าจะได้รับประโยชน์จากการเปิดเสรีการค้าภายใต้กรอบ AANZFTA ได้แก่ สิ่งทอ ผลิตภัณฑ์เครื่องหนัง และ ยานยนต์และชิ้นส่วน (ตารางที่ 4) โดยผลกระทบต่อเศรษฐกิจมหภาคของไทยมีนัยสำคัญไม่มากนัก (รูปภาพที่ 4)

ตารางที่ 4: ภาพรวมผลกระทบรายสาขาของไทยจาก AANZFTA

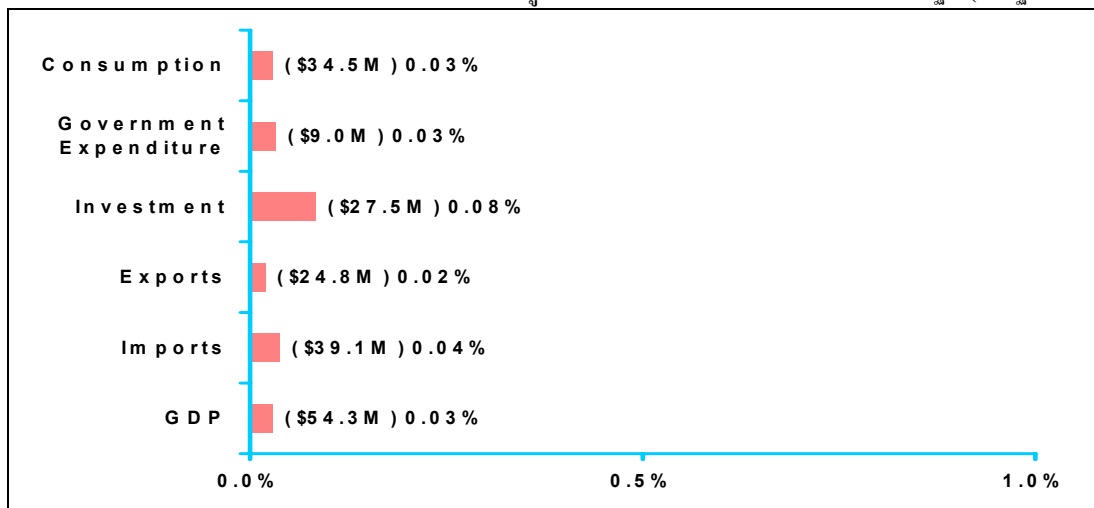
หน่วย: ร้อยละที่เปลี่ยนแปลง

ภาคการผลิต	ผลผลิต	นำเข้า	ส่งออก	ดุลการค้ารวมของไทยที่เปลี่ยนแปลงจากปี 2549 (ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)
สาขาที่คาดว่าจะได้รับประโยชน์				
1 สิ่งทอ	0.3	0.2	0.9	26.9
2 ผลิตภัณฑ์เครื่องหนัง	0.5	0.2	0.8	14.1
3 ยานยนต์และชิ้นส่วน	0.3	0.3	1.6	23.7
สาขาที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบทางลบ	ไม่ปรากฏสาขาที่ได้รับผลกระทบทางลบจาก AANZFTA เนื่องจากไทยเสนอผูกพันการเปิดตลาดไม่มากไปกว่าที่ตกลงผูกพันไว้ในความตกลง AFTA TAFTA และ TNZCEP			

ที่มา: คำนวณจากแบบจำลองการค้าระหว่างประเทศ (GTAP) โดยสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

รูปภาพที่ 4: ผลกระทบด้านเศรษฐกิจมหภาคของไทย

หน่วย: ร้อยละที่เปลี่ยนแปลง และ มูลค่าที่เปลี่ยนแปลงเป็นล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (จากฐานปี 2549)

ที่มา: คำนวณจากแบบจำลองการค้าระหว่างประเทศ (GTAP) โดยสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

18. จะเห็นได้ว่า ผลกระทบต่อเศรษฐกิจมหภาคจากการลดอัตราภาษีภายใต้กรอบ AANZFTA ที่ประเมินได้จากแบบจำลองฯ สูงไม่มากนัก เนื่องจากการวิเคราะห์ผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการลดอัตราภาษีเพียงอย่างเดียว ซึ่งผลที่ได้ สอดคล้องกับระดับอัตราภาษีนำเข้าของทั้งออสเตรเลียและนิวซีแลนด์โดยเฉลี่ยที่อยู่ในระดับต่ำอยู่แล้ว (ตารางที่ 5) อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาผลกระทบรายสาขา

จะมีความชัดเจนว่า สินค้ากลุ่มเครื่องหนัง สิ่งทอ ยานยนต์และชิ้นส่วน จะได้ประโยชน์เพิ่มขึ้นจากการจัดทำ AANZFTA เนื่องจากเป็นกลุ่มสินค้าที่ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ให้การคุ้มครองโดยใช้ภาษีสูงกว่าสินค้ากลุ่มอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สาขาสิ่งทอที่น่าจะได้ประโยชน์ส่วนเพิ่มจากกฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าภายใต้ AANZFTA ที่เปิดโอกาสให้ผู้ส่งออกสามารถสะสมถิ่นกำเนิดสินค้าและได้สิทธิประโยชน์ทางด้านอัตราภาษีจากการนำเข้าวัตถุดิบ/ลงทุนในประเทศสมาชิกอาเซียนที่มีต้นทุนต่ำกว่า เช่น กัมพูชา ลาว พม่า และ เวียดนาม (ผลประโยชน์ส่วนเพิ่มนี้มีความสำคัญต่ออนาคตสิ่งทอไทย ไม่เพียงแต่ในตลาดออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ ในการต่อสู้กับสินค้าสิ่งทอต้นทุนต่ำจากจีน อย่างไรก็ตาม การส่งออกสิ่งทอไปยังตลาดทั้งสอง ส่วนใหญ่ดำเนินการโดยผู้ประกอบการรายย่อยและส่งออกในปริมาณไม่มาก (Niche Market) ในขณะที่ผู้ประกอบการรายใหญ่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับตลาดดังกล่าวมาก เนื่องจากเป็นตลาดที่มีขนาดเล็ก)

**ตารางที่ 5: ระดับการปกป้องอุตสาหกรรมในประเทศโดยใช้ภาษี
ของไทย อาเซียน ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ (ปี 2549)**

หน่วย: ร้อยละ

	ไทย	อาเซียน	ออสเตรเลีย	นิวซีแลนด์
อัตราเฉลี่ยพิกัดภาษี MFN ที่ใช้จริง (Simple Average Applied MFN)				
สินค้าเกษตร	22.1	11.1	1.2	1.7
นอกกลุ่มเกษตร	8.2	6.6	3.9	3.2
รวม	10.0	7.2	3.5	3.0

ที่มา: WTO (2550). "World Tariff Profiles 2006" รวบรวมโดย สถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

19. นอกเหนือจากการวิเคราะห์ระดับการปกป้องโดยใช้ภาษีและประเด็นเงื่อนไขของกฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า (ซึ่งจักเป็นประโยชน์ต่อสาขาอุตสาหกรรมที่มีกระบวนการผลิตมากกว่าหนึ่งขั้นตอน และ/หรือใช้วัตถุดิบนำเข้าจากต่างประเทศมาก เช่น เหล็ก ทองแดง อลูมิเนียม เคมีภัณฑ์ และ พลาสติก แต่ไม่สามารถนำมาคำนวณเชิงปริมาณในแบบจำลองฯ ได้) การวิเคราะห์ผลกระทบจากการเปิดเสรีการค้าสินค้าจักต้องพิจารณาประเด็นการปกป้องสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมโดยมาตรการที่ไม่ใช่ภาษี ซึ่งในกรณีของออสเตรเลีย มาตรการที่ไม่ใช่ภาษี 2 มาตรการหลักที่ออสเตรเลียนำมาใช้เพื่อปกป้องอุตสาหกรรมในประเทศ ได้แก่ (1) มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาด และ (2) มาตรการสุขอนามัย โดยสินค้าที่ไทยถูกออสเตรเลียฟ้องร้องการทุ่มตลาด ได้แก่ พิวีซี สับประรดกระป๋อง และ เหล็กโครงสร้างรูปพรรณ ขณะที่สินค้าส่งออกหลายรายการของไทยต้องเผชิญมาตรการด้านสุขอนามัยซึ่งเป็นมาตรการที่ออสเตรเลียนำมาบังคับใช้อย่างจริงจัง

20. นิวซีแลนด์ใช้มาตรการสุขอนามัยในการปกป้องสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรของตนเองคล้ายคลึงกับที่ออสเตรเลียใช้ ส่วนสินค้าอุตสาหกรรมที่นิวซีแลนด์ให้ความสำคัญกับสุขลักษณะเป็นพิเศษ ได้แก่ บรรจุภัณฑ์ไม้ ในขณะที่สินค้าอุตสาหกรรมสำคัญอื่นๆ ของไทยที่อยู่ภายใต้มาตรการปกป้องอุตสาหกรรมภายในของนิวซีแลนด์ ได้แก่ สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่นิวซีแลนด์ใช้มาตรการอุปสรรคทางเทคนิคทางการค้า และพลาสติกเรซินแข็ง เหล็กเส้นเสริมคอนกรีตแบบตรงและแบบม้วน และไส้กรองน้ำมันเครื่องที่นิวซีแลนด์ใช้มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาด

21. การใช้มาตรการที่ไม่ใช่ภาษีที่ค่อนข้างเข้มงวดของทั้งออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ข้างต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับสินค้าเกษตร สะท้อนความสำคัญในการพิจารณาสาระสำคัญของ AANZFTA ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือในการลด/เลิกมาตรการกีดกันที่ไม่ใช่ภาษีระหว่างกัน ซึ่งปรากฏอยู่ในข้อเสนอโครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือในการลด/เลิกมาตรการกีดกันที่ไม่ใช่ภาษี ของทั้งออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ เช่น โครงการความร่วมมือด้าน Import Health Standard หรือ โครงการความร่วมมือด้าน Food Safety Certification for Dairy & Meat Industries ทำให้คาดการณ์ได้ว่า AANZFTA จะผลักดันให้ทั้งสองประเทศอำนวยความสะดวกในการเข้าสู่ตลาดมากขึ้น สอดคล้องกับแนวโน้มปัจจุบันที่สินค้าส่งออกหลักหลายรายการของไทยที่เคยประสบปัญหาการกีดกันโดยมาตรการสุขอนามัยที่เข้มงวด เช่น มังคุด ลิ้นจี่ ลำไย และผลไม้ที่แกะเปลือก เช่น ทูเรียน สับปะรด และส้มโอ ปัจจุบันสามารถเข้าสู่ตลาดทั้งสองประเทศได้มากขึ้น

ผลกระทบต่อภาคบริการของไทยจากการเปิดเสรีการค้าบริการ

22. เมื่อเปรียบเทียบข้อเสนอผูกพันการเปิดเสรีภาคบริการภายใต้กรอบ AANZFTA กับ AFAS และ TAFTA ที่มีผลบังคับใช้แล้ว สรุปได้ว่า **ไทยผูกพันการเปิดเสรีภาคบริการภายใต้ AANZFTA ไม่เกินกว่าที่ผูกพันภายใต้ AFAS และ TAFTA** โดย AANZFTA กำหนดให้การเข้ามาจัดตั้งธุรกิจบริการจะได้รับอนุญาตก็ต่อเมื่อ เป็นบริษัทจำกัดที่จดทะเบียนในไทยที่มีสัดส่วนหุ้นต่างชาติไม่เกินร้อยละ 49 ของทุนจดทะเบียนทั้งหมด และจำนวนผู้ถือหุ้นชาวต่างชาติต้องน้อยกว่ากึ่งหนึ่งของบริษัท ในขณะที่ภายใต้ TAFTA ไทยเปิดตลาดให้คนออสเตรเลียถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละ 60 ในธุรกิจบางสาขาที่รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริม เช่นเดียวกับในกรณีเปรียบเทียบกับ AFAS ที่จะยกเลิกข้อจำกัดทั้งหมดในบริการรูปแบบที่ 1 และรูปแบบที่ 2 ภายในปี 2551 ในขณะที่ ภายใต้ AANZFTA ไทยเสนอไม่ผูกพัน (unbound) การเปิดตลาดบริการรูปแบบที่ 1 ในสาขาบริการส่วนใหญ่ของประเทศ

23. เนื่องจาก ภายใต้ TNZCEP ไม่มีข้อผูกพันใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเสรีการค้าบริการ (ยกเว้นข้อกำหนดให้มีการเจรจาเปิดตลาดการค้าบริการระหว่างไทยและนิวซีแลนด์ภายใน 3 ปี หลังความตกลงฯ มีผลบังคับใช้) การเปิดเสรีบริการภายใต้กรอบ AANZFTA ซึ่งมีนิวซีแลนด์เป็นหนึ่งในประเทศสมาชิกภาคี อาจตีความได้ว่าเป็นการเปิดเสรีภาคบริการเพิ่มเติมให้กับนิวซีแลนด์ อย่างไรก็ดี เมื่อ

พิจารณากฎหมายในประเทศที่มีความเกี่ยวข้องกับการเปิดเสรีภาคบริการ (พ.ร.บ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542) ที่ระบุให้คนต่างชาติสามารถถือหุ้นในธุรกิจบริการทุกประเภทได้ไม่เกินร้อยละ 49 (ตามบัญชีสาม) หรือการระบุให้ให้ต่างชาติสามารถมีส่วนได้ร้อยละ 100 ในสาขาการผลิต ยกเว้นสาขาที่เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงสรุปได้ว่า **ไทยผูกพันภาคบริการกับนิวซีแลนด์ภายใต้ AANZFTA ไม่เกินกว่าที่กฎหมายของไทยอนุญาตอยู่แล้ว**

24. เหตุผลอีกประการที่ทำให้เชื่อได้ว่า การเปิดเสรีภาคบริการภายใต้กรอบ AANZFTA จะไม่ส่งผลกระทบต่อภาคบริการของไทย คือ การที่ พ.ร.บ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 อนุญาตให้อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า สามารถอนุมัติให้บริษัทต่างชาติเข้ามาประกอบธุรกิจในบัญชีสามได้ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว เช่นเดียวกับพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2542 ที่ให้อำนาจสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนสามารถอนุญาตให้บริษัทต่างชาติเข้ามาดำเนินกิจการในสาขาบริการที่ได้รับการส่งเสริม และพระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2539 ที่ให้อำนาจแก่การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ในการอนุญาตให้บริษัทต่างชาติเข้ามาให้บริการได้ในเขตนิคมอุตสาหกรรมในลักษณะเดียวกับ BOI ได้ด้วย โดยสรุป **บริษัทต่างชาติมีช่องทางเข้ามาประกอบธุรกิจบริการในไทยทั้งที่เป็นไปตามข้อกำหนดในกฎหมาย และการขออนุญาตเป็นพิเศษเป็นกรณีๆ ไปจาก 3 หน่วยงานข้างต้น นอกเหนือไปจากช่องทางที่ปรากฏในความตกลงการค้าเสรีฉบับต่างๆ รวมถึง AANZFTA**

ผลกระทบต่อภาคลงทุนของไทยจากการเปิดเสรีการลงทุน

25. ภายใต้กรอบ AANZFTA ยังไม่มีข้อผูกพันการเปิดตลาดใดๆ จนกว่าประเทศภาคีจะหารือในการจัดทำตารางข้อสงวนให้เสร็จสิ้นภายใน 5 ปี นับแต่ความตกลงฯ มีผลบังคับใช้ จึงไม่สามารถเปรียบเทียบผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการเปิดเสรีการลงทุนภายใต้ AANZFTA ได้ จนกว่าจะมีการสรุปตารางข้อสงวน อย่างไรก็ตาม การพิจารณากรณีเทียบเคียง เช่น กรณีการเปิดเสรีการลงทุนระดับทวิภาคีระหว่างไทยกับออสเตรเลีย และ ไทยกับนิวซีแลนด์ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2548 และ 1 กรกฎาคม 2548 ตามลำดับ นับเป็นทางเลือกทางหนึ่งที่สามารถชี้แนวโน้มผลที่เกิดขึ้นจริงจากการเปิดเสรีการลงทุน

26. เมื่อพิจารณาผลการเปิดเสรีการค้าต่อมูลค่าการลงทุนโดยตรงระหว่างไทยกับออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ ในตารางที่ 6 พบว่า **มูลค่าการลงทุนโดยตรงระหว่างไทยกับออสเตรเลียและนิวซีแลนด์เพิ่มขึ้นหลังจาก TAFTA และ TNZCEP มีผลบังคับใช้** โดยเงินลงทุนโดยตรงจากออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ในไทยเพิ่มขึ้นมากกว่า 100 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (จาก 315 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2548 เป็น 430 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2549) และเงินลงทุนโดยตรงจากไทยในออสเตรเลียและนิวซีแลนด์

เพิ่มขึ้น 17 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (จาก 28 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2548 เป็น 45 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2549) ซึ่งผลที่เกิดขึ้นจริงดังกล่าว สอดคล้องกับผลการประเมินของคณะทำงานระดับสูง (High Level Task Force) ที่ระบุในปี 2543 ว่าการเปิดเสรีการลงทุนภายใต้กรอบ AANZFTA จะนำมาซึ่งการขยายโอกาสในการลงทุนระหว่างประเทศภาคี ทำให้เงินลงทุนโดยตรงระหว่างกันจะเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

ตารางที่ 6: การลงทุนโดยตรงสุทธิระหว่างไทยกับออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ ปี 2544-2549

หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐ

	2544	2545	2546	2547	2548	2549
เงินลงทุนโดยตรงจากออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์ในไทย	272	153	316	361	315	430
เงินลงทุนโดยตรงจากไทยในออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์	6	6	18	25	28	45

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

ประมวลโดยสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

27. อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการลงทุนโดยตรงมีแนวโน้มจะขยายตัว แต่ประเทศไทยก็ประสบกับความท้าทายในการดึงดูดการลงทุนจากออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ 2 ประการ คือ

- **ปัจจัยภายนอก** ได้แก่ ไทยต้องเผชิญการแข่งขันดึงดูดการลงทุนที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นจากประเทศเศรษฐกิจใหม่ ไม่ว่าจะเป็น จีน อินเดีย รัสเซีย เวียดนาม และประเทศสมาชิกใหม่ของสหภาพยุโรป ซึ่งแต่ละประเทศมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วและต่างก็พยายามปรับปรุงกฎระเบียบเพื่อให้เอื้อต่อการลงทุน ส่งผลให้นักลงทุนมีทางเลือกในการลงทุนเพิ่มมากขึ้น
- **ปัจจัยภายในประเทศ** ได้แก่ นโยบายภาครัฐ และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในเวทีโลก ทั้งในด้านระบบโลจิสติกส์ แรงงานในภาคอุตสาหกรรม และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน เพื่ออำนวยความสะดวกและลดต้นทุนการผลิต

28. อย่างไรก็ตาม ผลสรุปจากการเจรจาที่สะท้อนทิศทาง/แนวโน้มความสัมพันธ์ด้านการค้าการลงทุนที่ชัดเจนในระดับภูมิภาคกับกลุ่มประเทศที่ประสบความสำเร็จจากนโยบายการค้าเสรี เช่น ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ **น่าจะสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อนักลงทุนต่างชาติในประเทศ/ภูมิภาคอื่น ให้ผู้ลงทุนหันมาสนใจลงทุนในภูมิภาคอาเซียนรวมถึงประเทศไทย** หากโครงสร้างพื้นฐานของประเทศอยู่ในเกณฑ์ที่ดีเทียบเท่าหรือดีกว่าประเทศคู่แข่งอื่นๆ ในอาเซียนด้วยกัน

29. ทางเลือกอีกทางหนึ่งในการประเมินผลกระทบจากการเปิดเสรีการลงทุนในอนาคตภายใต้ AANZFTA คือ การพิจารณาผลจากการใช้แนวทางการเปิดเสรีการลงทุนที่เรียกว่า Negative List Approach ซึ่งในทางทฤษฎี ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้แนวทางดังกล่าว คือ อาจทำให้ภาคการลงทุนใหม่ๆ ที่เกิดจากพัฒนาการตามความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมต่างๆ ถูกเปิดเสรีไปโดยอัตโนมัติ (จึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่ มีท่าทีแตกต่างจากคู่เจรจาที่เป็นประเทศพัฒนาแล้วที่สนับสนุนแนวทางการเปิดเสรีโดยใช้วิธีแบบ Negative List) อย่างไรก็ตาม *ภายใต้ AANZFTA ไทยขอสงวนสิทธิ์ในการออกมาตรการที่เกี่ยวข้องกับสาขาของภาคการลงทุนที่เป็นสาขาใหม่ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตไว้แล้ว* จึงไม่ส่งผลกระทบทางลบต่อภาคการลงทุนของไทย

30. นอกจากนี้ การเปิดโอกาสให้ผู้ส่งออกสามารถสะสมถิ่นกำเนิดสินค้าโดยการนำเข้าวัตถุดิบที่ได้ถิ่นกำเนิดจากอาเซียน ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ ยังเปิดช่องทางให้เกิดความร่วมมือในการผลิตสินค้าระหว่างผู้ประกอบการในแต่ละประเทศที่เป็นภาคี และยังเปิดโอกาสให้กิจการขนาดใหญ่ที่มีศักยภาพของประเทศภาคีขยายการลงทุนระหว่างกัน เพื่อผลิตชิ้นส่วนหรือแปรรูปสินค้า ซึ่งเป็นลักษณะเครือข่ายการผลิต (Production Network) ที่ายที่สุดนำไปสู่การผลิตเป็นสินค้าสำเร็จรูปในประเทศภาคี AANZFTA ซึ่งความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการในภูมิภาคดังกล่าวย่อมส่งผลดีต่อ “*เครือข่ายการผลิตในอาเซียน (ASEAN Production Network)*” และเป็นรากฐานสำคัญในการเข้าสู่ “*ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community)*” ในอนาคต

ผลกระทบด้านการเมือง สังคม และประชาชน

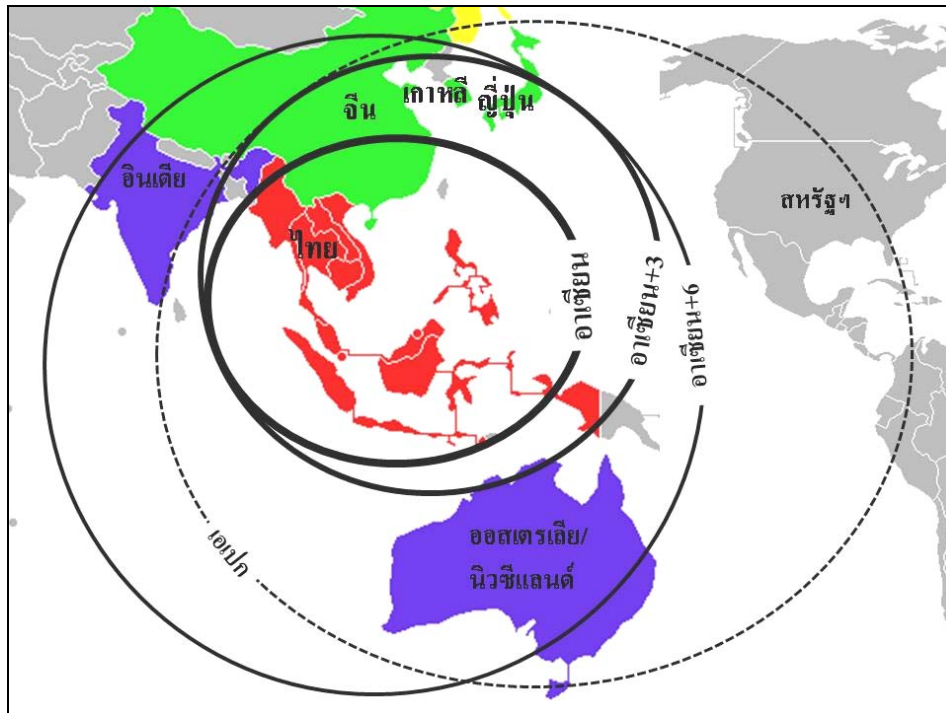
31. รัฐธรรมนูญฉบับปี 2550 บัญญัติไว้ในมาตรา 190 ว่า ก่อนดำเนินการจัดทำหนังสือสัญญา ระหว่างประเทศที่มีผลผูกพันด้านการค้าการลงทุนอย่างมีนัยสำคัญ คณะรัฐมนตรีมีหน้าที่ชี้แจงต่อรัฐสภาเพื่อขอความเห็นชอบโดยฝ่ายการเมือง การดำเนินการ AANZFTA จึงต้องเป็นไปตามครรลองของมาตรา 190 ดังนั้น นอกเหนือจากการวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจ ฝ่ายนโยบายต้องทำการชั่งน้ำหนัก ผลดี-ผลเสียในภาพกว้างว่า AANZFTA ส่งผลกระทบต่อการเมือง สังคม และประชาชน อย่างไร

32. ในการวิเคราะห์ผลกระทบทางการเมือง สังคม และประชาชน สามารถแบ่งการวิเคราะห์ได้เป็น 2 ระดับ คือ 1) ระดับระหว่างประเทศ ซึ่งต้องวิเคราะห์ว่า การเปิดเสรีในกรอบดังกล่าวกระทบต่อสถานะของไทยในเวทีการเมืองโลกอย่างไร และ 2) ระดับภายในประเทศ ซึ่งต้องพิจารณาต่อไปว่า AANZFTA นำไปสู่การปรับเปลี่ยนนโยบายหรือโครงสร้างสังคมในประเทศอย่างไร อุตสาหกรรมหรือประชาชนกลุ่มใดที่เสียประโยชน์จากการเปิดเสรีการค้า และจะมีแนวทางอย่างไรเพื่อบรรเทา/ลดผลกระทบดังกล่าวไม่ให้ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางการเมืองทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ

33. ผลกระทบต่อการเมืองและสังคมระหว่างประเทศ ในมุมมองรัฐศาสตร์ระหว่างประเทศ การที่ไทยเข้าร่วมกับประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นในการเจรจาการค้าเสรีกับออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ (เช่นเดียวกับการเข้าร่วมกับอาเซียนในการเจรจาการค้าเสรีกับเกาหลีและอินเดีย) หลังจากบรรลุความตกลง ACFTA กับจีน และความตกลง AJCEP กับญี่ปุ่นแล้ว นับว่าส่งผลดีต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับประเทศนอกกลุ่มอาเซียน เพราะเป็นการแสดงจุดยืนของไทยร่วมกับอาเซียนในการเป็นตัวกลางที่จะประสานการรวมตัวทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก (**รูปภาพที่ 5**) อีกทั้งยังเป็นการรักษาสมดุลอำนาจในเอเชียระหว่างจีน ญี่ปุ่นและอินเดีย ไปพร้อมๆ กับการเพิ่มอำนาจต่อรองของกลุ่มอาเซียน ซึ่งนับว่าเหมาะสมสำหรับไทย เพราะปัจจัยเศรษฐกิจหรือความมั่นคงไม่ถูกผูกติดกับพันธมิตรเดิมอย่างญี่ปุ่น หรือมหาอำนาจใหม่อย่างจีนและอินเดียมากเกินไป

รูปภาพที่ 5: การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก

ที่มา: สถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

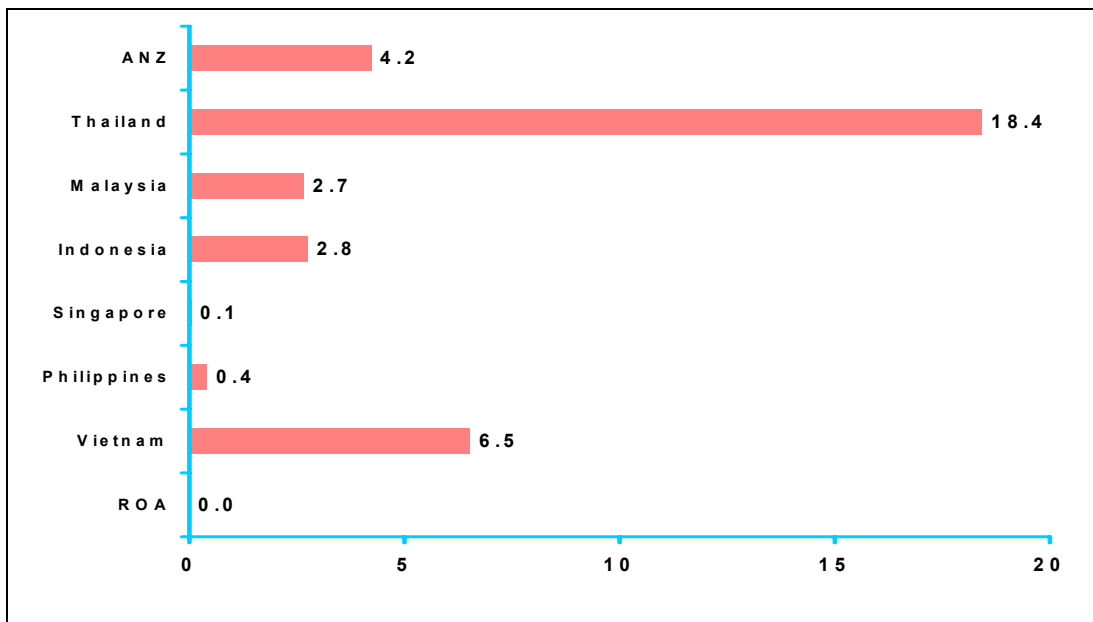
34. ผลกระทบต่อการเมืองและสังคมภายในประเทศ กลุ่มอาเซียน+6 (อาเซียน ญี่ปุ่น จีน เกาหลี อินเดีย ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์) ยึดถือธรรมเนียมการทูตแบบโอนอ่อนผ่อนปรน ปฏิเสธที่จะก้าวถ่ายระบบการเมืองหรือสังคมภายในประเทศสมาชิก ต่างจากกรณีตัวอย่างในเม็กซิโกที่ได้ปรับเปลี่ยนมาตรฐานแรงงานและสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับ NAFTA (Americanized) หรือตุรกีที่ยกเลิกโทษประหารชีวิตให้ตรงตามความต้องการของสหภาพยุโรป (Europeanized) ด้วยเหตุนี้ แรงผลักดันจากประเทศคู่เจรจา AANZFTA ซึ่งได้แก่ ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ **จะไม่มีผลกระทบ**

โดยตรงต่อการเมืองภายในประเทศ นอกจากนี้ การที่ร่างความตกลงการค้าสินค้า AANZFTA (ณ พฤษภาคม 2551) ระบุ/ยืนยันสิทธิของประเทศภาคีในการใช้มาตรการป้องกันการนำเข้าขยะหรือของเสียอันตรายภายใต้อนุสัญญาหรือสนธิสัญญาระหว่างประเทศอื่นๆ เช่น อนุสัญญาบาเซลว่าด้วยการควบคุมการเคลื่อนย้ายข้ามแดนของขยะพิษและของเสีย จึงน่าจะเป็นประโยชน์ทางสังคมส่วนเพิ่มของ AANZFTA ที่แสดงให้เห็นถึงความจริงจังของไทย อาเซียน ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ ในการร่วมกันกำจัดการลักลอบนำเข้าขยะพิษระหว่างประเทศ

35. ผลกระทบต่อประชาชน ด้วยโครงสร้างความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างออสเตรเลียและนิวซีแลนด์กับไทยที่มีลักษณะเกื้อหนุนกัน (Trade Complementarity) มากกว่า ลักษณะทดแทน/แข่งขันกัน (Trade Competitiveness) และความสัมพันธ์เชิงการเมืองระหว่างประเทศที่แน่นแฟ้นมากขึ้นดังกล่าวข้างต้น ทำให้คาดการณ์ได้ว่า **การจัดทำ AANZFTA จะทำให้ประชาชนไทยมีระดับคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น** สะท้อนจากผลการคำนวณความเปลี่ยนแปลงของดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตของประชาชนเชิงปริมาณ ได้แก่ ดัชนีสวัสดิภาพของประชาชน (Welfare) ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับดัชนีดังกล่าวระหว่างประเทศภาคี AANZFTA ด้วยกัน พบว่า AANZFTA อาจทำให้ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนไทยขยายตัวเพิ่มขึ้นสูงสุดในกลุ่มประเทศภาคีความตกลงฯ (**รูปภาพที่ 6**)

รูปภาพที่ 6: ผลกระทบของ AANZFTA ต่อระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์ และประเทศสมาชิกอาเซียน

หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

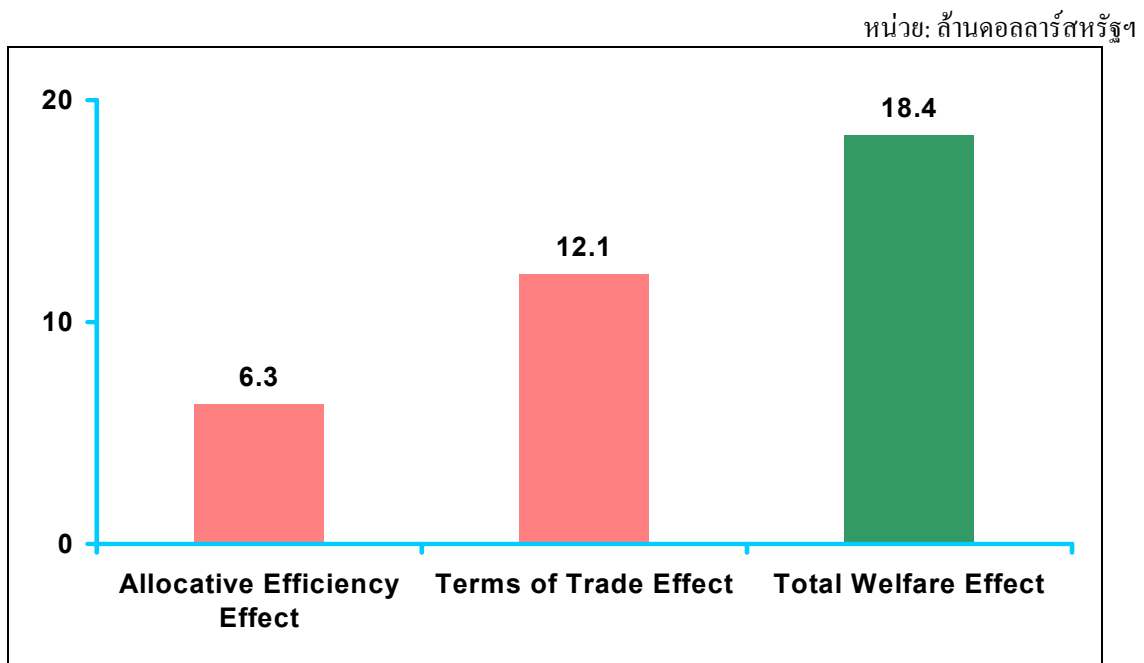

ที่มา: คำนวณจากแบบจำลองการค้าระหว่างประเทศ (GTAP) โดยสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

หมายเหตุ: ROA หมายถึง Rest of ASEAN ซึ่งได้แก่ บรูไน พม่า ลาว และกัมพูชา

36. ในทางเศรษฐศาสตร์ ดัชนีสวัสดิภาพของประชาชนไทย (Welfare) ที่เพิ่มขึ้นข้างต้น เกิดจากปัจจัยหลัก 2 ปัจจัย ได้แก่ การจัดสรรทรัพยากรการผลิตที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น (Allocative Efficiency Effect) และ ผลประโยชน์จากราคาที่ได้รับจากการส่งออกเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับราคานำเข้าที่ประชาชนต้องจ่ายออกไป (Terms of Trade Effect)⁴ (รูปภาพที่ 7) โดยคาดว่า AANZFTA จะทำให้การจัดสรรทรัพยากรการผลิตในประเทศไทยมีประสิทธิภาพมากขึ้น จากการที่ผู้ประกอบการสามารถจัดซื้อปัจจัยการผลิตได้ในราคาที่ต่ำลงจากระดับอัตราภานำเข้าที่ลดลง และความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการในการผลิตเชิงเครือข่าย (Production Network) จากการอนุญาตให้สามารถสะสมถิ่นกำเนิดสินค้าได้ (ซึ่งจักเป็นผลดีทางอ้อมต่อประชาชนทั่วไปจากการจ้างงานและภาวะเศรษฐกิจที่มีการจัดสรรทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ) ในขณะเดียวกัน การปรับตัวลดลงของราคาสินค้านำเข้าดังกล่าว จะส่งผลดีต่อราคาเปรียบเทียบระหว่างราคาสินค้าส่งออกและราคาสินค้านำเข้า (ภายใต้ข้อสมมติว่าระดับราคาน้ำมันเชื้อเพลิงไม่เปลี่ยนแปลง เนื่องจาก Terms of Trade ของไทยที่ผ่านมามีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องจากการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงนำเข้า โดยแนวทางแก้ไข Terms of Trade ที่เสียเปรียบคือ การรักษาระดับราคาสินค้าเกษตรส่งออกให้อยู่ในระดับสูง และ/หรือ การเพิ่มมูลค่าการผลิตโดยการแปรรูปสินค้าส่งออก เป็นต้น) ซึ่งจักเป็นผลดีโดยตรงต่อประชาชนเนื่องจากสินค้านำเข้ามีราคาต่ำลง

รูปภาพที่ 7: ผลกระทบของ AANZFTA ต่อระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนไทย: จำแนกตามปัจจัยกำหนดสวัสดิภาพประชาชน

ที่มา: คำนวณจากแบบจำลองการค้าระหว่างประเทศ (GTAP) โดยสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

⁴ อัตราการค้า (Terms of Trade) ของประเทศ หมายถึง อัตราส่วนของราคาสินค้าที่ส่งออกต่อราคาสินค้านำเข้า

ข้อเสนอแนะการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-ออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์ และมาตรการสนับสนุน/รองรับ

37. มาตรการสนับสนุนการใช้ประโยชน์จากกฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า ในการปฏิบัติตามกฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าภายใต้ AANZFTA ผู้ประกอบการอาจจำเป็นต้องปรับตัวด้วยการลงทุนเพิ่มหรือปรับเปลี่ยนขั้นตอนการผลิตเพื่อให้ได้ซึ่งสิทธิประโยชน์ทางการค้าตามความตกลงฯ โดยอาจ 1) แยกบัญชีมูลค่าสินค้าคงคลังและวัตถุดิบตามเงื่อนไขที่ปรากฏในความตกลงฯ 2) ลงทุนผลิตวัตถุดิบใช้เองในประเทศ หรือ 3) จัดทำข้อมูล เอกสารและยื่นคำขอใบรับรองถิ่นกำเนิดสินค้าเพื่อรับสิทธิประโยชน์แยกตามกลุ่มประเทศ ซึ่งเป็นการเพิ่มต้นทุนการบริหารจัดการให้ผู้ประกอบการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของ AANZFTA TAFTA และ TNZCEP ซึ่งไทยเป็นหนึ่งในประเทศคู่เจรจาทั้งสามความตกลงฯ ต่างก็มีกฎเกณฑ์ที่คล้ายกัน/แตกต่างกัน จะเห็นได้ว่า **เรื่องที่ถูกเหมื่อนว่าไกลตัวหรือไม่จำเป็นต้องใส่ใจนั้น กลายเป็นเรื่องใกล้ตัวและจำเป็นต้องใส่ใจเป็นพิเศษ** ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง (กรมการค้าต่างประเทศ และกรมศุลกากร เป็นต้น) และภาครัฐกิจเพื่อส่งเสริมให้ผู้ประกอบการไทยปรับตัว/ใช้ประโยชน์จากความตกลงการค้าเสรีดังกล่าวให้มากที่สุด

38. นายจ้างนโยบายที่มีต่อทิศทางการใช้ประโยชน์จากกฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าใน AANZFTA นอกจากการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้ประกอบการเกี่ยวกับข้อกำหนดและสิทธิประโยชน์เพิ่มเติมของกฎดังกล่าวแล้ว ภาครัฐยังมีหน้าที่สนับสนุนผู้ประกอบการให้มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดซื้อ (Procurement) กฎระเบียบการค้าระหว่างประเทศ (International Trade Rules) โลจิสติกส์ การจัดการด้านห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain Management) และ ธุรกิจอีเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) โดยให้การสนับสนุนในรูปแบบต่างๆ เช่น การจัดอบรมที่แหล่งผลิต (On-site Training) การสนับสนุนเงินทุนในการจัดหาระบบสารสนเทศและซอฟต์แวร์บริหารสินค้าคงคลังและวัตถุดิบ เป็นต้น เพื่อให้ผู้ประกอบการ โดยเฉพาะผู้ส่งออกที่เป็น SMEs สามารถวางแผนการบริหารจัดการการผลิตภายใต้เงื่อนไขถิ่นกำเนิดสะสมอย่างมีประสิทธิภาพ

39. มาตรการส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจบริการไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่มธุรกิจบริการที่ไทยมีศักยภาพและสามารถได้เปรียบในการแข่งขันเหนือผู้ให้บริการออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ เช่น ธุรกิจบริการท่องเที่ยวและเดินทาง และกลุ่มธุรกิจใหม่ๆ ที่มีแนวโน้มการเติบโตอย่างรวดเร็ว เช่น ธุรกิจบริการขนส่ง (มุ่งเน้นธุรกิจบริการขนส่งและกระจายสินค้าแบบครบวงจร) และเมื่อเปรียบเทียบโอกาสในการเจาะตลาดบริการของผู้ให้บริการไทย พบว่ามีโอกาสเจาะตลาดนิวซีแลนด์ได้ง่ายกว่าตลาดออสเตรเลีย (แต่ขนาดตลาดของนิวซีแลนด์เล็กกว่าออสเตรเลียจากฐานประชากรประมาณ 4 ล้านคน) (**ตารางที่ 7**) ถึงแม้ว่าการกีดกันการค้าบริการของออสเตรเลียนับว่าอยู่ในระดับต่ำ เช่น ไม่มีกฎ

บังคับให้ผู้ประกอบอาชีพวิศวกรหรือนักบัญชีต้องมีสัญชาติออสเตรเลียแต่อย่างใด เปิดเสรีการให้บริการธุรกิจท่องเที่ยว และกีดกันการให้บริการทางการศึกษาจากต่างชาติเพียงระดับประถมเท่านั้น

ตารางที่ 7: ความได้เปรียบ/เสียเปรียบของธุรกิจบริการไทยต่อออสเตรเลียและนิวซีแลนด์

ประเภทธุรกิจบริการ	ความได้เปรียบ ¹ (✓) เสียเปรียบ ² (✗)							
	บริการข้ามพรมแดน		รับบริการจากต่างประเทศ		ตั้งสำนักงานต่างประเทศ		อนุญาตให้คนเข้าไปทำงาน	
	Aus	Nzd	Aus	Nzd	Aus	Nzd	Aus	Nzd
บริการขนส่ง	✓	✓	✓	✓	✗	✓	✗	✓
บริการท่องเที่ยวและเดินทาง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
บริการก่อสร้างและวิศวกรรม	✓	✓	✓	✓	✗	✓	✓	✓
บริการธุรกิจ								
- บัญชี	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
- กฎหมาย	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
- การโฆษณา	✓	✓	✓	✓	✗	✓	✗	✓
- การให้บริการทางคอมพิวเตอร์	✗	✓	✗	✓	✗	✗	✗	✗
- การให้เช่าเครื่องมือ	✓	✓	✓	✓	✗	✓	✗	✓
- การให้สิทธิ์ทำธุรกิจ	✓	✓	✓	✓	✗	✓	✗	✓
- การรักษาพยาบาล	✓	✓	✓	✓	✗	✓	✓	✓

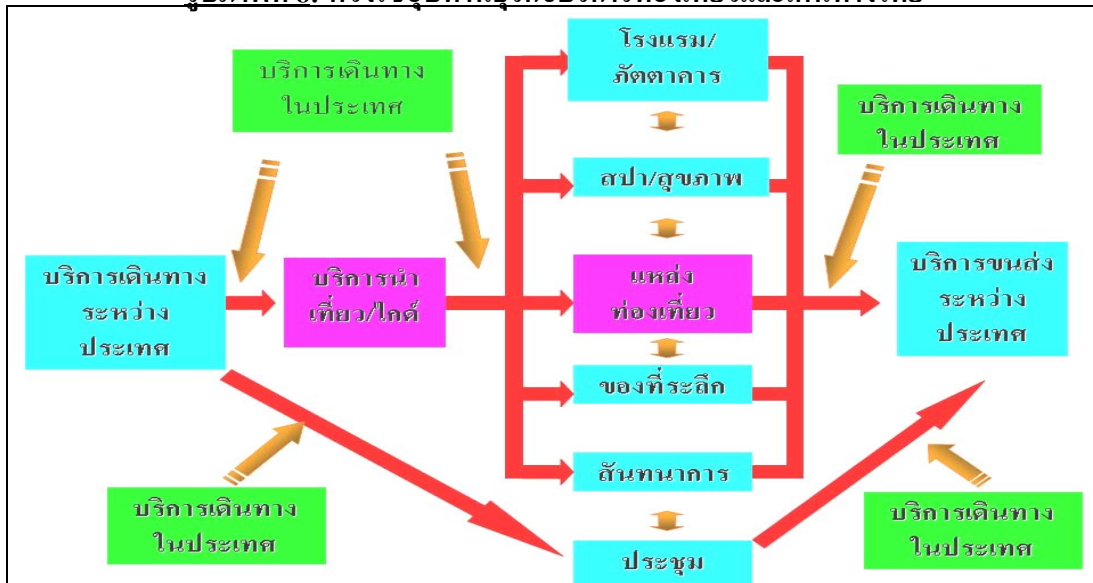
ที่มา: จี.เบซ แอลโลเอ็นซ์ (2548) “โครงการศึกษาผลกระทบที่มีต่อผู้ประกอบการค้าและบริการไทยอันเนื่องมาจากการจัดทำเขตการค้าเสรี”

¹ เครื่องหมาย ✓ ที่ปรากฏในแต่ละช่อง หมายถึงไทยได้เปรียบในการทำการค้าภาคบริการนั้น ๆ ใน Mode นั้น

² เครื่องหมาย ✗ ที่ปรากฏในแต่ละช่อง หมายถึงไทยเสียเปรียบในการทำการค้าภาคบริการนั้น ๆ ใน Mode นั้น

40. มาตรการส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจบริการท่องเที่ยวและเดินทาง ซึ่งมีศักยภาพสูง ควรมีการผลักดันการพัฒนาศักยภาพจากระดับภายในประเทศไปสู่ระดับภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งในออสเตรเลียซึ่งเปิดเสรีการให้บริการธุรกิจท่องเที่ยว โดยกลยุทธ์หนึ่งในการเสริมสร้างศักยภาพธุรกิจดังกล่าวเข้าสู่ระดับสากล คือ การกำหนดมาตรฐานของทุกธุรกิจที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยว ทั้งโรงแรม ภัตตาคาร สถานบันเทิง การแหล่งท่องเที่ยว การจัดการการนำเที่ยว (**รูปภาพที่ 8**) ทั้งนี้ เพื่อยกระดับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้สามารถแข่งขันได้และสร้างภูมิคุ้มกัน (Immunization) ให้สามารถรองรับปัจจัยที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

รูปภาพที่ 8: ห่วงโซ่อุปทานธุรกิจบริการท่องเที่ยวและเดินทางไทย

ที่มา: สถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

41. ข้อเสนอแนะการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับบทลงทุน ภายใต้กรอบ AANZFTA ยังไม่มีข้อผูกพันการเปิดตลาดลงทุนใดๆ จนกว่าประเทศภาคีจะหารือในการจัดทำตารางข้อสงวนให้เสร็จสิ้นภายใน 5 ปี นับแต่ความตกลงฯ มีผลบังคับใช้ ดังนั้น ข้อเสนอแนะการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับความตกลงฯ ทั้งในส่วนข้อข้อยกเว้น และตารางข้อสงวน จึงเป็นข้อเสนอแนะเพื่อเตรียมพร้อมรองรับการเปิดเสรีการลงทุนในระยะยาว

42. ข้อเสนอแนะการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับข้อข้อยกเว้น ได้แก่

- กำหนดนิยามของมาตรการที่เทียบเท่ากับการริบทรัพย์สิน (Expropriation) ให้ชัดเจน เพื่อป้องกันความเสี่ยงต่อการถูกฟ้องร้องจากนักลงทุนประเทศคู่ภาคีเพื่อเรียกค่าเสียหายจากการใช้มาตรการต่างๆ ของรัฐที่อาจถูกกล่าวหาว่าเป็นมาตรการที่เทียบเท่ากับการริบทรัพย์สิน (ตัวอย่างปัจจัยต่างๆ ที่ใช้ในการพิจารณาว่ามาตรการของรัฐในลักษณะใดเข้าข่ายเป็นการริบทรัพย์สินภายใต้ความตกลงทวิภาคีที่ออสเตรเลียลงนามกับสหรัฐฯ ปรากฏในตารางที่ 8)
- หากไม่สามารถกำหนดนิยาม/ปัจจัยพิจารณาว่าเป็นมาตรการที่เทียบเท่ากับการริบทรัพย์สินให้ชัดเจนเพิ่มขึ้นในความตกลงฯ ได้ จักต้องประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนทั้งหมดให้มีขั้นตอนการปฏิบัติที่ชัดเจนและโปร่งใส เพื่อป้องกันการตีความว่าเป็นมาตรการที่เลือกปฏิบัติระหว่างบริษัทท้องถิ่นกับบริษัทต่างชาติอันอาจนำไปสู่กรณีพิพาทดังตัวอย่างที่เกิดขึ้นในกรณีของ NAFTA (เช่น กรณีที่รัฐบาลเม็กซิโกปฏิเสธที่จะคืนภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่บริษัทสหรัฐฯ ในขณะที่บริษัทเม็กซิโกในธุรกิจเดียวกันได้รับคืนภาษีหรือ กรณีที่รัฐบาลกลางเม็กซิโกยืนยันกับบริษัทสหรัฐฯ อย่างเป็นทางการว่า การก่อสร้างหลุมกลบขยะสารพิษนั้น ไม่ต้องขออนุญาตจากรัฐบาลท้องถิ่น แต่ท้ายสุดแล้วบริษัทถูกปฏิเสธใบอนุญาตจากรัฐบาลท้องถิ่นทำให้ไม่สามารถประกอบกิจการได้)

ตารางที่ 8: ตัวอย่างองค์ประกอบในการพิจารณาลักษณะของมาตรการที่เทียบเท่าการริบทรัพย์: กรณีรูปแบบการจัดทำสนธิสัญญาทวิภาคีด้านการลงทุนของสหรัฐฯ^๑

1. ขนาดของความเสียหาย	2. ลักษณะของมาตรการของรัฐ	3. ผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ
<p>หากมาตรการของรัฐไม่ได้ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างรุนแรงต่อทรัพย์สินหรือรายได้อันพึงมีของบริษัทเอกชนหรือมีผลในการรุกรอนสิทธิในความเป็นเจ้าของทรัพย์สินของผู้ลงทุนแล้ว จะไม่ถูกตีความว่าเป็นการยึดทรัพย์ทางอ้อม</p> <p>เช่น ในกรณีของบริษัทส่งออกนุหรีสหรัฐฯ ที่ประกอบกิจการอยู่ในประเทศเม็กซิโก ได้กล่าวหารัฐบาลเม็กซิโกว่าได้ใช้มาตรการที่เสมือนการยึดทรัพย์เนื่องจากปฏิเสธที่จะคืนภาษีมูลค่าเพิ่มจากการส่งออกนุหรีในคดี Feldman V Mexico คณะอนุญาโตตุลาการมีคำวินิจฉัยว่าบริษัทดังกล่าวยังคงความเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่มีอยู่และความเสียหายที่เกิดขึ้นไม่มากนัก เนื่องจากบริษัทส่งออกสินค้าหลายอย่างไม่จำกัดเฉพาะนุหรี จึงสามารถประกอบกิจการและมีกำไรต่อไปได้ มาตรการดังกล่าวของรัฐจึงไม่ถือว่าการยึดทรัพย์ที่ต้องมีการชดเชยความเสียหาย</p> <p>ในอีกกรณีหนึ่ง บริษัทรับฝังกบขยะสารพิษสหรัฐฯ ได้กล่าวหารัฐบาลเม็กซิโกว่าได้ใช้มาตรการที่เสมือนการยึดทรัพย์ โดยการประกาศให้พื้นที่ที่บริษัทได้ดำเนินการก่อสร้างหลุมฝังกลบขยะไปบางส่วนแล้วให้เป็นเขตอนุรักษ์ต้นตะบองเพชร (Metalclad VS Mexico) อนุญาโตตุลาการได้ตัดสินว่ามาตรการดังกล่าวเป็นการยึดทรัพย์ที่สมควรแก่การชดเชยค่าเสียหายเนื่องจากมีผลทำให้ผู้ประกอบการเอกชนไม่สามารถใช้ทรัพย์สินดังกล่าวในการสร้างรายได้ต่อไป กรณีดังกล่าวเป็นกรณีเดียวที่มีคำตัดสินว่ามาตรการของรัฐเป็นการยึดทรัพย์ในทางอ้อม</p>	<p>หากมาตรการของรัฐดำเนินการไปเพื่อผลประโยชน์ของสาธารณะ ไม่ขัดกับกฎระเบียบใดๆ ภายในประเทศ และไม่มีลักษณะที่เป็นการเลือกปฏิบัติบนพื้นฐานของสัญชาติแล้ว รัฐก็ไม่มีภาระในการที่จะต้องชดเชยความเสียหายให้แก่ธุรกิจที่อาจได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้มาตรการดังกล่าว คำว่า 'ผลประโยชน์สาธารณะ' มักหมายถึงประเด็นที่เกี่ยวกับสาธารณสุข (Public Health) ความปลอดภัย (Safety) ศีลธรรม (Morals) หรือมาตรฐานในการดำรงชีพ (Welfare) มาตรการในการกำกับดูแลธุรกิจต่างๆ เช่น การป้องกันการผูกขาด การคุ้มครองผู้บริโภค การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการผังเมืองล้วนเป็นมาตรการที่ไม่ถือว่าการยึดทรัพย์โดยทั้งสิ้น เพราะล้วนเป็นมาตรการที่ต้องดำเนินการเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม</p> <p>ในทางปฏิบัติ อนุญาโตตุลาการจะพิจารณาว่ารัฐมีความจำเป็นในการที่ต้องออกกฎระเบียบหรือมาตรการที่ถูกร้องเรียนมากน้อยเพียงใดเพื่อที่จะรักษาผลประโยชน์ของสาธารณะ โดยคำนึงถึงความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับผู้ลงทุนเอกชน ทั้งนี้ หากพบว่ามาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นมา "ก่อให้เกิดความเสียหายหรือสร้างภาระให้แก่ผู้ลงทุนอย่างมากเกินไป" (Excessive Burden) ในกรณีที่การรักษาผลประโยชน์สาธารณะที่อ้างถึง ก็อาจตีความได้ว่าเป็นการยึดทรัพย์ทางอ้อมได้</p>	<p>การประเมินว่ามาตรการของรัฐมีลักษณะเป็นการยึดทรัพย์หรือไม่นั้นอาจพิจารณาได้จากข้อเท็จจริงที่ว่า มาตรการดังกล่าวส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมในการประกอบธุรกิจจากผู้ลงทุนคาดการณ์ไว้เดิมมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้ บริษัทเอกชนที่เรียกร้องค่าเสียหายจะต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าในขณะที่ตนตัดสินใจลงทุนนั้นไม่สามารถคาดหมายว่ารัฐจะมีมาตรการดังกล่าวซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายแก่ธุรกิจของตนอย่างรุนแรง</p> <p>การศึกษาคำตัดสินของอนุญาโตตุลาการที่ผ่านมาชี้ว่า</p> <ol style="list-style-type: none"> การเปลี่ยนแปลงของระบบการเมือง ระบบเศรษฐกิจ ปัญหาความมั่นคงภายในประเทศ และแม้แต่การรัฐประหารเป็นความเสี่ยงที่ผู้ลงทุนจะต้องแบกรับเองเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีผลกระทบต่อธุรกิจทุกสัญชาติเหมือนกันไม่ว่าจะเป็นธุรกิจท้องถิ่นหรือต่างชาติ ยกเว้นในกรณีที่ความรุนแรงเกิดจากการกระทำของรัฐและความเสียหายที่เกิดขึ้นมุ่งเป้าไปที่ธุรกิจต่างชาติเท่านั้น ซึ่งรัฐอาจต้องชดเชยความเสียหายให้แก่นักลงทุนต่างชาติที่ได้รับการคุ้มครอง ผลประโยชน์หรือสิทธิพิเศษใดๆ ที่บริษัทเอกชนได้รับจากรัฐในประเทศที่เข้าไปลงทุนไม่ถือเป็นสิทธิถาวรของผู้ลงทุน การยกเลิกสิทธิผูกขาดของบริษัทเอกชนจึงไม่ถือเป็นการยึดทรัพย์ ยกเว้นในกรณีที่มีความตกลงกันเป็นลายลักษณ์อักษร การเปลี่ยนแปลงกฎกติกาในการกำกับดูแลเป็นอำนาจอธิปไตยของรัฐและเป็นสิ่งที่จำเป็น เนื่องจากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมย่อมเปลี่ยนแปลงไป กฎกติกาใหม่อาจทำให้ธุรกรรมบางประเภทได้รับประโยชน์ในขณะที่ธุรกรรมอีกประเภทอื่นเสียประโยชน์ ซึ่งรัฐไม่มีความรับผิดชอบที่จะต้องชดเชยนักลงทุน

ที่มา: ประมวลโดยสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

- เนื่องจาก AANZFTA ไม่มีข้อกำหนดห้ามการอุดหนุนภาครัฐหรือการสนับสนุนทางการเงินที่รัฐบาลจะให้แก่ผู้ให้บริการหรือนักลงทุนของตน ดังนั้น จึงควรประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการลงทุนของผู้ประกอบการไทย ทั้งด้านการเตรียมพร้อมรองรับการลงทุนจากประเทศภาคี (Out-In) และ การส่งเสริมนักลงทุนไทยไปลงทุนในต่างประเทศ (In-Out) ทั้งนี้ต้อง**ปรับบทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนให้หลอมรวมเข้ากับการค้าให้อยู่ในชายคาเดียวกัน รวมทั้งปฏิรูปโครงสร้างทางสถาบัน (Institutional Reform)** ให้สอดคล้องกับการบริหารจัดการการลงทุนที่มีรูปแบบทั้ง Out-In และ In-Out
- **การเตรียมพร้อมรองรับการลงทุนจากประเทศภาคี (Out-In)** สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ได้กำหนดแนวทางและมาตรการสำคัญที่จะดำเนินการในปี 2551-2552 ซึ่งรัฐบาลได้ประกาศให้เป็นปีแห่งการลงทุนไทย (Thailand Investment Year 2008-2009) และประกาศนโยบายจัดตั้ง “กองทุนพัฒนาความสามารถในการแข่งขันและการลงทุน” เพื่อเร่งฟื้นฟูความเชื่อมั่นของนักลงทุน และแสดงความพร้อมรับการลงทุนทั้งจากนักลงทุนไทยและต่างชาติ และกระตุ้นให้ผู้ประกอบการเดิมปรับตัวเพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขัน
- **การส่งเสริมนักลงทุนไทยไปลงทุนในต่างประเทศ (In-Out)** โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขั้นต้น ก็คือ กลุ่มประเทศภาคี AANZFTA เช่น พม่า ลาว กัมพูชา และเวียดนาม อย่างไรก็ตาม ออสเตรเลียจัดได้ว่าเป็นแหล่งลงทุนที่น่าสนใจในสาขาการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับวิศวกรรม บัญชี งานวิจัย สาธารณสุข และบริการที่ปรึกษา การทำความตกลงร่วมกันอาจจะเพิ่มโอกาสให้ประเทศในกลุ่มอาเซียนที่มีศักยภาพในสาขาดังกล่าวเข้าไปลงทุนในออสเตรเลียมากขึ้น ในขณะที่ นิวซีแลนด์มีนโยบายส่งเสริมให้เกิดการลงทุนใน 6 สาขาหลัก ได้แก่ เทคโนโลยีชีวภาพ อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ (Creative Industries) เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) สาขาการผลิตโดยความเชี่ยวชาญ (Specialised Manufacturing) อาหารและเครื่องดื่มน้ำ และ ไม้แปรรูป โดย 3 สาขาแรกนั้น เป็นสาขาที่รัฐบาลนิวซีแลนด์ให้การสนับสนุนและจัดอยู่ในกรอบการดำเนินงานเพื่อกระตุ้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากนี้รัฐบาลยังให้แรงจูงใจทางภาษีแก่โครงการสร้างภาพยนตร์ หรือรายการโทรทัศน์ที่เข้ามาลงทุนในนิวซีแลนด์ด้วย ซึ่งจักเป็นโอกาสของผู้ประกอบการในภูมิภาคอาเซียนที่มีศักยภาพในสาขาต่างๆ ข้างต้น โดยเฉพาะประเทศไทยที่มีศักยภาพในสาขาอาหาร/เครื่องดื่ม และการสร้างภาพยนตร์ เป็นต้น

43. ข้อเสนอแนะการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับตารางข้อสงวน ได้แก่

- ภายใต้ AANZFTA การเปิดเสรีการลงทุนโดยระบุมাত্রการที่ข้อสงวนสิทธิในการใช้ (Negative List Approach) ในตารางข้อสงวน จะไม่ส่งผลกระทบต่อภาคการลงทุนของประเทศ เนื่องจาก ไทยข้อสงวนสิทธิในการออกมาตรการที่เกี่ยวข้องกับสาขาของภาคการลงทุนที่เป็นสาขาใหม่ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตไว้แล้ว ข้อเสนอแนะการดำเนินการฯ ในขั้นตอนต่อไป จึงเป็นการทบทวน/ยืนยันสิทธิการออกมาตรการที่ข้อสงวนสิทธิภายใต้ความตกลงฯ ที่สอดคล้องกับกฎหมายภายในประเทศให้ครบถ้วน เพื่อป้องกันการให้สิทธิแก่ผู้ประกอบการประเทศภาคีอื่นเหนือกว่าผู้ประกอบการไทย รวมถึง การปรับปรุงกฎหมายแข่งขันทางการค้าเพื่อป้องกันพฤติกรรมการค้าที่อาจเกิดขึ้นจากการเข้าสู่ตลาดของผู้ประกอบการรายใหญ่จากประเทศคู่ภาคี

สรุปความคุ้มค่าของการจัดทำความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-ออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์

44. โดยสรุป มีความคุ้มค่าในการจัดทำความตกลงการค้าเสรีภายใต้กรอบ AANZFTA ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว (ตารางที่ 9) โดยในระยะสั้น นอกจากจะก่อให้เกิดประโยชน์กับสาขาผลิตภัณฑ์เครื่องหนัง สิ่งทอ และ ยานยนต์และชิ้นส่วน จากการที่ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์เปิดตลาดสินค้าเพิ่มขึ้น/เร็วขึ้น สินค้ากลุ่มสิ่งทอ เหล็ก ทองแดง อลูมิเนียม เคมีภัณฑ์ และ พลาสติก จะได้รับประโยชน์เพิ่มเติมจากกฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าที่ยืดหยุ่นมากกว่าที่ปรากฏใน TAFTA/TNZCEP ขณะที่ในระยะยาว AANZFTA เป็นการเปิดโอกาสให้กิจการขนาดใหญ่ที่มีศักยภาพของประเทศภาคีขยายการลงทุนระหว่างกัน เพื่อผลิตชิ้นส่วนหรือแปรรูปสินค้า ซึ่งเป็นลักษณะเครือข่ายการผลิต (Production Network) อันเป็นรากฐานสำคัญในการเข้าสู่ “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community)” ในอนาคต โดยที่ไม่ส่งผลกระทบต่อภาคบริการและภาคลงทุนของไทย เนื่องจาก ไทยผูกพันการเปิดเสรีภาคบริการภายใต้ AANZFTA ไม่เกินกว่าที่ผูกพันภายใต้ AFAS TAFTA และไม่เกินกว่าที่กฎหมายภายในประเทศอนุญาตอยู่แล้ว ในขณะที่ภายใต้ AANZFTA ยังไม่มีข้อผูกพันการเปิดตลาดใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเสรีการลงทุน อีกทั้งไทยข้อสงวนสิทธิในการออกมาตรการที่เกี่ยวข้องกับสาขาของภาคการลงทุนที่เป็นสาขาใหม่ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตไว้แล้ว

ตารางที่ 9: สรุปความคุ้มค่าของการจัดทำความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-ออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์

	ความคุ้มค่าต่อไทย			
	ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ	ผลกระทบต่อการเข้าสู่ตลาดสินค้า	ผลกระทบต่อภาคบริการ	ผลกระทบต่อการลงทุน
จัดทำความตกลง	<p>1. กระชับความสัมพันธ์ระหว่างไทย-ออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์</p> <p>2. แสดงความมุ่งมั่นทางการเมืองระหว่างประเทศในการเข้าสู่ AEC+</p> <p>3. แสดงจุดยืนร่วมกับอาเซียนในการเป็นตัวกลางที่จะประสานงานการรวมตัวทางเศรษฐกิจในภูมิภาค</p>	<p>1. ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์เปิดตลาดสินค้าเพิ่มขึ้น/เร็วขึ้นในสินค้ากลุ่มเครื่องหนัง สิ่งทอ ยานยนต์และชิ้นส่วน</p> <p>2. ผู้ส่งออกไทยสามารถนำเข้าวัตถุดิบจากประเทศสมาชิกอาเซียน ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ เพื่อสะสมถิ่นกำเนิดสินค้าได้ทุกกลุ่มสินค้า</p>	<p>1. เปิดโอกาสให้ธุรกิจบริการที่ไทยมีศักยภาพ เช่น ธุรกิจบริการท่องเที่ยวและเดินทาง และกลุ่มธุรกิจใหม่ๆ ที่มีแนวโน้มการเติบโตอย่างรวดเร็ว เช่น ธุรกิจบริการขนส่ง พัฒนาจากระดับภายในประเทศไปสู่ระดับภูมิภาค</p>	<p>1. คาดว่าจะก่อให้เกิดผลดีกับการลงทุนของไทยและอาเซียนในภาพรวมจากการขยายการลงทุนระหว่างกันเพื่อแสวงหาสิทธิประโยชน์จากกฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า</p> <p>2. สร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อนักลงทุนต่างชาติในประเทศ/ภูมิภาคอื่นให้หันมาสนใจลงทุนในประเทศไทย</p>
ไม่จัดทำความตกลง	<p>1. สูญเสียโอกาสในความร่วมมือด้านต่างๆ ภายใต้อาเซียนกับออสเตรเลียนิวซีแลนด์ และประเทศสมาชิกอาเซียน</p> <p>2. ประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นที่เข้าร่วมอาจมีความได้เปรียบด้านข้อมูลยุทธศาสตร์ (Asymmetric information) หากไทยไม่เข้าร่วมความตกลง</p>	<p>1. สูญเสียโอกาสในการสะสมถิ่นกำเนิดสินค้าที่ยืดหยุ่นมากกว่าเดิม โดยเฉพาะในกรณีสินค้ากลุ่มสิ่งทอ เหล็กทองแดง อลูมิเนียม เคมีภัณฑ์ และพลาสติก ที่มีกระบวนการผลิตมากกว่าหนึ่งขั้นตอน และ/หรือใช้วัตถุดิบนำเข้าจากต่างประเทศมาก</p>	<p>1. สูญเสียโอกาสในการใช้ประโยชน์จากข้อผูกพันการเปิดตลาดภาคบริการภายใต้กรอบ AANZFTA ของออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และประเทศสมาชิกอาเซียนอื่น ที่ผูกพันเกินกว่าที่ผูกพันภายใต้ GATS TAFTA หรือ AFAS</p>	<p>1. ในระยะสั้น ไม่ส่งผลกระทบต่อภาคการลงทุนไทยเนื่องจากยังไม่มีข้อผูกพันการเปิดตลาดใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเสรีการลงทุนจนกว่าประเทศภาคีจะจัดทำตารางข้อสงวนเสร็จ ซึ่งมีกรอบระยะเวลาภายใน 5 ปี หลังจากที่มีความตกลงฯ มีผลใช้บังคับ ขณะที่ในระยะยาว ไทยขอสงวนสิทธิในการออกมาตรการที่เกี่ยวข้องกับสาขาของภาคการลงทุนที่เป็นสาขาใหม่ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตไว้แล้ว</p>

ที่มา: วิเคราะห์โดยสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง